

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
KATEDRA GEOGRAFIE, OBOR GEOGRAFIE PRO VEŘEJNOU SPRÁVU

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**LAND USE / LAND COVER V JIŽNÍ ČÁSTI
SUBURBÁNNÍHO PROSTORU MĚSTA ČESKÉ
BUDĚJOVICE**

Vedoucí práce: Mgr. Petra Karvánková, Ph.D. Autor práce: Tereza Beranová

České Budějovice, 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a uvedla v seznamu literatury veškeré použité odborné a literární zdroje.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice, 2. května 2011

Tereza Beranová

Poděkování

Chtěla bych velmi poděkovat Mgr. Petře Karvánkové Ph.D., za cenné rady a inspiraci, a také velkou trpělivost při vytváření této práce. Dále samozřejmě Mgr. Martinu Blažkovi za odbornou pomoc při zpracování mapových podkladů v programu ArcGis 9.1. Rovněž si mé velké poděkování zaslouží Mgr. Michal Vančura Ph.D., který přišel s návrhem tohoto tématu bakalářské práce. A v neposlední řadě patří můj obrovský dík mým rodičům, kteří mě vždy podporovali jak při samotném studiu, tak při psaní této práce.

Tato práce byla zpracována jako součást projektu „Geografické aspekty organizace funkčního městského regionu Českých Budějovic“, jehož hlavním řešitelem je Mgr. Michal Vančura, Ph.D.

Anotace

Beranová, T., 2011: Land use/land cover v jižní části suburbánního prostoru města České Budějovice. Bakalářská práce. Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 78 s.

Bakalářská práce se zabývá využitím a pokryvem země v jižním suburbu Českých Budějovic, které je vymezeno jako suburbánní lem katastrálních území obcí přímo sousedící s intravilánem Českých Budějovic. Předkládaná práce sleduje změny krajinného pokryvu a jeho využití, které nastaly v zájmovém území mezi roky 2008 a 2011. V teoretické části je nejprve diskutována problematika suburbanizace a změn krajinného pokryvu a jeho využití v rámci České republiky. Součástí bakalářské práce jsou také mapy aktualizovaného stavu land use/land cover jednotlivých katastrálních území pro rok 2011 a tabulky sledující vývoj počtu a pohybu obyvatelstva mezi roky 2004 – 2010 v těchto územích.

Klíčová slova: land use/, land cover, suburbanizace, České Budějovice, změny krajiny

Annotation

Beranová, T., 2011: Land use/land cover in the southern suburban area of the city České Budějovice, Bachelor thesis, University of South Bohemia, Pedagogical faculty, Department of geography, 78 pages.

This bachelor thesis deals with the land use and land cover in the southern suburbs of České Budějovice, which is defined as the suburban edge of cadastral municipalities directly adjacent to the cadastral territory of the regional capital of South Bohemia České Budějovice. This thesis tracks changes in land cover and land use, occurring in the area of operations between 2008 and 2011. In the theoretical part are firstly discussed the problems of suburbanization and land cover changes and its use within the Czech Republic. The thesis also includes the maps of updated status of land use / land cover of the particular cadastral territories for the year 2011 and the charts following the development and movement of population between the years 2004 - 2010 in these areas.

Key words: land use, land cover, urbanization, České Budějovice

Obsah

1. Úvod	5
2. Rešerše literatury	7
2.1. Land use, land cover, krajina	7
2.2. Urbanizace, suburbanizace, suburbium.....	9
2.3. GIS, dálkový průzkum Země (DPZ).....	11
3. Cíle práce, metodika a postup zpracování práce	13
3.1. Cíle práce	13
3.2. Metodika a postup práce	14
4. Vymezení území.....	23
5. Charakteristika jižního suburbia města České Budějovice	24
5.1. Fyzicko-geografická poloha.....	24
5.2. Sociálně-geografická charakteristika	28
6. Popis land use/ land cover jednotlivých částí jižního suburbia Českých Budějovic	30
6.1. Katastrální území obce Litvínovice	30
6.2. Katastrální území obce Planá u Českých Budějovic	34
6.3. Katastrální území obce Boršov nad Vltavou.....	38
6.4. Katastrální území obce Včelná.....	42
6.5. Katastrální území obce Roudné	45
6.6. Katastrální území obce Staré Hodějovice	49
6.7. Katastrální území obce Srubec.....	53
6.8. Dobrá Voda.....	57
7. Závěr	61
8. Seznam použité literatury a ostatních pramenů.....	64
9. Seznam příloh.....	70
10. Přílohy	71

1. Úvod

„To co vytvořila příroda je vždycky lepší než to, co bylo vytvořeno uměle.“

Marcus Tullius Cicero

S tímto římským filozofem a spisovatelem by se dalo souhlasit, ale údělem člověka již od dávné doby je přírodu a krajinu kolem využívat a tak ji i měnit. V historii existuje asi pět zlomových období, které zde budou stručně zmíněny, jelikož jsou prvními kroky, kdy lidské zásahy do krajiny a její následné proměny byly velmi zásadní pro další studie vývoje krajiny a tím pádem i analýz využití ploch (land use) a krajinného pokryvu (land cover). Veškeré tyto změny a zásahy do krajiny s sebou přináší celkový vývoj společnosti, její rozvoj a na ni navazující způsoby hospodaření, rozvoj průmyslu a podobně. Za první mezník vlivu člověka na tvář krajiny v celé historii lidstva se považuje již neolitická revoluce, při níž se zásadním způsobem změnil návyky a způsob života člověka, tím, že se od sběru a lovu přešlo k zemědělství. Pro účelnost zemědělství musel člověk samozřejmě přetvořit krajinu k obrazu svému – nezbytnou součástí tehdejšího hospodaření byla blízkost vodních toků a postupné obsazování úrodných půd podél nich. Tyto změny se ovšem netýkaly pouze obživy, ale i změny společenských stavů a životních návyků (zvýšení rozmanitosti nástrojů, specializaci výroby, nové poznatky). Mimo to i způsob bydlení.

K dalšímu důležitému vývoji přispěla následná středověká kolonizace, která s sebou přináší zvýšení populace, tudíž i přestavbu sídelních celků. Postupně se tvořila stabilnější síť pravidelně uspořádaných vesnic. Soustředění obchodu a řemesla do měst a zemědělství bylo ponecháváno na vesnicích. Tento krok se dá považovat za historicky první modernizaci společnosti, jelikož se začala zakládat první města, což pro krajinu znamená zásadní a velmi prudkou změnu – odlesnění, vznik intenzivně využívané mozaikovitě pastevně polní krajiny (Lokoč a kol. 2010).

Nedílnou součástí vývoje byla tzv. barokní mozaika. V tomto období byl zaznamenán úbytek obyvatel a tím pádem i zánik některých sídel. Proto docházelo k vysídlení kulturní krajiny a návratu „divoké“ přírody do opuštěných sídel a plůžin.

Posléze nastává další zlom v podobě průmyslové revoluce, jež s sebou přináší především řadu reforem, se kterými začala za své vlády již Marie Terezie a byly plně

prosazovány i Josefem II. První takovouto reformou byla snaha o inventarizaci majetku ve státě, pořizování soupisů půd, kvůli daňové reformě. Tyto kroky přispěly k vzniku Tereziánského a Josefského katastru. Zrušení nevolnictví mělo za následek uvolnění pracovních sil a umožnilo rozšíření profesí a rozvoj průmyslu. Další změnou byl rozdíl ve využívání energie. Průmyslová revoluce byla převážnou částí založena na využívání neobnovitelných zdrojů (hlavně uhlí). V důsledku rozvoje se navýšil i počet obyvatel ve městech, zatímco podíl venkovského obyvatelstva pozvolna klesal.

Posledním historickým krokem přeměny české krajiny je tzv. socialistická krajina. Zásadními jsou populační změny zejména se projevující v pohraničí odsunem německého obyvatelstva. Některé vesnice totiž tvořilo převážně obyvatelstvo německé a po jejich odsunu vesnice ztratily své obyvatelstvo, doosídlování pohraničí probíhalo následně v několika vlnách a na místo Němců se stěhovala česká populace z vnitrozemí. (Lokoč a kol. 2010).

Trend přibližování obcí k větším městům a tvorba aglomerací v dnešní době stále více stoupá. Tehdejší pomalejší vývoj se dnes velmi zrychluje, s čímž se nepočítalo. Bohužel s sebou přináší spoustu negativních dopadů. V dnešní době lidé neuvažují jako naši předci – „přírodně“, ale více ekonomicky. Oproti průmyslové revoluci se dnes živelně rozvíjí množství ploch pro zástavby rodinných domů a vil, v zázemí větších měst, přesun průmyslových a komerčních zón do blízkosti obcí sousedících s jádrem aglomerace a samozřejmě i technická infrastruktura (v podobě jak dopravní, tak např. i rozvoj fotovoltaických elektráren – viz dále, subkap. 6.5.).

Tato práce by měla být zaměřena na vyhodnocení land use/land cover (využití země) v jižní části suburbia města České Budějovice. Také na sledování změn krajiny v tomto prostoru v letech 2008 – 2011. Počáteční hypotézy předkládané práce se týkají hlavně změn, které nastaly ve sledovaných letech 2008 – 2011 a také jakým způsobem je využita země v jižním suburbánním lemu města České Budějovice. Samozřejmě se předpokládá i s dopady případných změn na krajinný ráz katastrálních území obcí sledovaného území.

2. Rešerše literatury

2.1. Land use, land cover, krajina

Vymezení pojmů *land use* a *land cover* je velmi zásadní a důležité, jelikož v mnoha klasifikacích, legendách a i publikacích se tyto dva pojmy často zaměňují, někdy až stírají.

Termín *land use* by se dal volně přeložit jako využití krajiny a ploch. Land use je velmi dynamický, jak v čase, tak i v prostoru mění jednotlivé znaky a vlastnosti krajiny. Zahrnuje v sobě určitou formu analýzy aktuálního či historického stavu, ale i hodnocení krajiny z hlediska vhodnosti území pro určitý způsob využití^[1]. Land use je charakterizován uspořádáním, aktivitami a vstupy, kterými člověk využívá určité typy land cover (krajinného pokryvu) za účelem produkce, změny nebo údržby (FAO¹). Pojem land use je definován jako konkrétní projev lidské aktivity v prostoru a čase, který v sobě zahrnuje historický, hospodářský, sociální a kulturní potenciál a představuje průnik mezi přírodními podmínkami území, technickými možnostmi a poznatky člověka (Žigrai 1983). Dalším náhledem je land use vysvětlován jako výraz člověkem cíleného ovlivňování ekosystémů za účelem uspokojení některých jeho potřeb (Vink 1983).

Zatímco pojem *land cover* je reálně pozorovaný (bio)fyzický pokryv zemského povrchu. V užším slova smyslu se pojem land cover omezuje jen na popis vegetace a antropogenních prvků v krajině. Přičemž vyvstávají problémy s určením některých míst a ploch, například plochy holých skal a půd by se měly nazývat pouze land, namísto land cover. Dále je sporné, zda vodní plochy jsou skutečným land cover. Nicméně v praxi se obvykle i tyto plochy nazývají land cover^[2].

Krajinou rozumíme konkrétní část zemského povrchu, jejíž vzhled a charakter je podmíněn jednotnou strukturou a shodnou dynamikou vývoje. Kvalitativní stránka krajinné sféry se vysvětluje různě, přičemž ve všech definicích tohoto pojmu v různých vědních oborech zcela schází kvantitativní pojetí a velikost území pokládaného za krajinu zůstává naprosto neurčitá (Havrlant, Buzek 1985).

Různé pojetí termínu krajina můžeme rozčlenit dle hledisek. Z geografického hlediska se jedná o geneticky stejnorodý územní celek uvnitř přirozených hranic

¹ FAO = (Food and agriculture organization) – orgán OSN pro rozvoj zemědělských oblastí, cílem je snižování chudoby a hladu, poskytuje pomoc při plánování a radí v oblasti strategií rozvoje.

s určitou strukturou a s určitým charakterem vzájemných vztahů jednotlivých uvažovaných složek. Ekologicky se jedná o soubor ekosystémů, tj. soubor ekotypů a biocenóz na určitém území, které jsou k sobě v určitých vztazích. V demografickém pojetí chápeme termín krajina jako území obývané určitou populací lidí, která má společné demografické znaky. Z urbanistického hlediska můžeme krajinu definovat jakožto území, které by se mělo zahrnovat do komplexní úpravy určitého životního prostředí (aglomerace, souboru aglomerací), (Říha 1974).

Krajinu tedy v geografii chápeme jako komplex vzájemných vztahů mezi přírodou a lidskými aktivitami probíhajícími na různé úrovni od lokální až po globální. Tyto vztahy a jejich důsledky se časem mění, proto se i krajina ve svém charakteru, strukturách a jejich prostorovém uspořádání transformuje (Bičík, Kupková 2006). Dle vymezení slovenských geografů Boltžiara a Olaha (2009) se pod pojmem krajina skrývá určitý prostor na zemském povrchu, který je výsledkem různě velkých vlivů přírodních a antropogenních procesů. Krajina jako chronologický geosystém je část zemského povrchu tvořící celek kvalitativně se odlišující od ostatních částí krajinné sféry. Je vymezená svými přírodními hranicemi, má vlastní vnitřní strukturu. Krajina se skládá z prvků a složek (složka se skládá z více prvků, které samy o sobě jsou nedělitelné) a vztahy mezi nimi (Demek, 1981).

V díle Demek (1974) je krajina definována jako svérázná část zemského povrchu naší planety, která tvoří celek kvalitativně se odlišující od ostatních částí krajinné sféry. Má přirozené hranice, svérázný vzhled, individuální vnitřní strukturu, určité chování (fungování) a specifický vývoj.

Z hlediska historického pojetí krajiny, podle Skleničky (2003), se dá krajina považovat za území, které se po určitou dobu svérázně vyvíjelo geopoliticky, hospodářsky a kulturně v závislosti na přírodních podmínkách, vyplývajících ze zeměpisné polohy.

Koncept krajiny je vymezen i v českém Zákoně o ochraně přírody a krajiny 114/1992 Sb., který ji definuje jako část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, jenž je tvořen souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky.

2.2. Urbanizace, suburbanizace, suburbium

Ve slovníku sociální geografie (Johnston a kol. 2000) se můžeme dočíst, že urbanizace je procesem „stávání se městským“. Nalezneme zde i rozdělení nahlížení a chápání pojmu urbanizace, a to geograficko-demografické, behaviorální (poměšťování, sociální změny i změny chování) a také v souvislosti se strukturálními změnami vyvolanými kapitalismem a industrializací. Mulíček (2008) definuje urbanizaci jako změnu sociálně-prostorových forem společnosti v důsledku společenské modernizace. Pojem představuje jakožto mnohohrstevnatý proces s mnoha úhly pohledu. Diferencuje ekonomickou urbanizaci (snížení pracovníků v priméru), demografickou (zvyšování podílu městského obyvatelstva), sociální (změny ve způsobu „poměšťování“ a chování obyvatelstva) a prostorovou (změny v posunu městských jader a uspořádání sídel). Urbanizace je tak chápána v rámci převládajícího pohledu společnosti jako koncentrace obyvatelstva do městských sídel. Z toho vyplývá i zvyšující se podíl městského obyvatelstva na úkor venkovského. Ve Velkém sociologickém slovníku (Musil, 1996) je urbanizace definována jako nejobecnější prostorová koncentrace lidských činností i obyvatelstva projevující se změnami v chování lidí, v jejich motivacích, kulturních vzorech i ve formách organizace společnosti. Změny jsou vyvolány životem v prostředí s velkým počtem, vysokou hustotou a značnou různorodostí obyvatel, aktivit a lidských výtvorů. Tento známý český sociolog vymezuje urbanizaci dvěma užšími pojetími, kdy urbanizaci chápe jako proces koncentrace obyvatelstva, při němž dochází k růstu obyvatelstva na určitém území, ale také jako kulturní a sociálně-psychologický proces, kdy lidé přebírají určité prvky městské kultury, chování, sociální organizace, které vznikají ve městech a jsou pro ně charakteristická. Podle Krásného (1979) je *urbanismus* vědeckým a uměleckým oborem, který se zabývá funkčně organizačním uspořádáním sídel, sídelních soustav a jejich kulturně výtvarným obrazem. Odráží poznatky společenskovedních a přírodovědeckých oborů, technických a ekonomických disciplín. Musí i vyjadřovat ideovou působivost díla na člověka. Zkoumá historickou skladbu sídel v jejich působivosti na minulé společenské formace, usměřňuje v komplexním pojetí současnou tvorbu a předvídá prognostické tendence vývoje. Urbanizaci popisuje jako společensky efektivní soustředění obyvatelstva a jeho pracovních aktivit do velkých, krajinu prolínajících a vzájemně, v dílčích sídelních útvarech, kooperujících soustav osídlení.

K dalším českým autorům zabývajícím se urbanizací patří např. význačný český geograf Hampl (1987, 1996, 2005), který se zabývá převážně výzkumem urbanizace a urbanismu jakožto aplikovanému vědnímu oboru pak Hruza (2002) či Maier (2002, 2004).

Zkoumání procesů suburbanizace a urbanizace se v geografii věnují urbánní geografové Sýkora a Ouředníček. Suburbanizační proces může být tedy chápán jako transformace sociálního a fyzického prostředí z venkovského na (před)městské (Ouředníček, Temelová, 2008). V odborném článku nazvaném Suburbanizace v České republice: aktéři suburbánního rozvoje z Geografických rozhledů (ročník 20, č. 3), je *suburbanizace* definována jako jeden z urbanizačních procesů, který přispívá k přeměně venkovského prostředí a společnosti na městské. Tato přeměna se odehrává v místech, která lze označit jako *sub urbs*, tedy „vedle“, „za“ nebo „pod“ městem. V minulosti se pro taková místa používalo označení předměstí, dnes se ujal termín *suburbium* (více viz Ouředníček, 2002). Suburbia vznikají přesunem lidí a jejich aktivit z jádrového města do zázemí. Tento přesun můžeme označit za suburbanizaci. Příliv obyvatelstva a další toky směřující z venkova do města, případně i do suburbia, můžeme označit za *urbanizaci*. Termín urbanizace tak dostává dvojí význam a lze jej chápat v užším smyslu jako koncentraci obyvatelstva do měst a pohyb z venkova do měst, anebo jako tzv. velkou urbanizaci, zahrnující všechny procesy poměšťování – tedy například i decentralizaci a dekoncentraci městského obyvatelstva do suburbií nebo do venkovského prostoru (deurbanizace). V širším pohledu vlastně dochází k rozšiřování území města, k přesunu městského obyvatelstva do zázemí, pronikání městského životního stylu a rozšiřování městských funkcí do stále vzdálenějších částí metropolitních regionů. Tím dochází k urbanizaci (poměšťování) venkovského prostředí a společnosti. Podle některých autorů může urbanizační proces vést k přeměně celé společnosti (Musil 1977) nebo prostředí (Doxiadis 1969) na městské.

Suburbanizace je jedním z projevů a jedním ze stádií celostně pojímané urbanizace. Při suburbanizaci dochází k územnímu rozšiřování sídelní aglomerace kolem většího města o územně oddělené suburbánní sídelní útvary – suburbia. Suburbia můžeme dále dělit dle Kubeše (2009) např. na suburbia rezidenční, která se vyznačují převažující městskou zástavbou především rodinných domků městského charakteru, vystavěnou obyvateli, kteří se přistěhovali z města. Tato suburbia jsou velmi spjata dojížděnkou, jak za prací, tak i za službami do centra a většinou jsou s městem spjata i technicko-infrastrukturně. Dále průmyslová a průmyslově obslužná či marketová

suburbia, jenž v zázemí města vytváří samostatné nerezidenční zóny suburbánní zástavby (různé haly průmyslových výroby, průmyslově obslužných provozů nebo supermarketů), (Kubeš 2009).

Suburbanizace je hlavním procesem, který mění příměstskou oblast a do ní se přesouvající aktivity (bydlení, skladování, výroba či obchod). Přičemž pro suburbanizované zázemí města jsou typické specifické charakteristiky, zejména nižší hustotu osídlení oproti městskému centru, řadové rodinné domy, které vytvářejí rezidenční zóny a v neposlední řadě umístění komerčních a průmyslových zón podél dopravních komunikací vycházejících z města (Sýkora, 2003).

2.3. GIS, dálkový průzkum Země (DPZ)

Geografický informační systém (GIS), *geo* znamená, že GIS pracuje s údaji a informacemi vztahujícími se k Zemi, pro které známe jejich lokaci. *Grafický* znamená, že GIS využívá prostředků grafické prezentace dat a výsledků analýz a grafické komunikace s uživatelem. *Informační* znamená, že GIS provádí sběr, ukládání, analýzu a syntézu dat s cílem získat nové informace, potřebné pro rozhodování, řízení, plánování a modelování. *Systém* znamená, že GIS představuje integraci technických a programových prostředků, dat, pracovních postupů, personálu, uživatelů a podobně do 1 celku. GIS je organizovaný soubor technického a programového vybavení, geografických dat a personálu, navržený pro efektivní získání, uchování, aktualizaci, manipulaci, analýzu a zobrazování všech forem zeměpisných dat.

GIS podle Voženílka (2000) lze chápat v několika různých pohledech, GIS jako software, což jsou jednotlivé programy ArcMap, ArcCatalog atp. Druhým pohledem GIS jako aplikace, právě pro potřeby kartografických a geologických projekcí a třetím pohledem je samotná vědecká disciplína a technologie (souhrn hardwarových a softwarových prostředků).

Praktické využití GIS je velmi různorodé. Dnes je GIS běžně užíván ve velmi široké škále oborů lidské činnosti: ve státní správě (evidence majetku, parcel, nemovitostí), plánování dopravy (sledování pohybu vozidel, jízdní řády), k prezentaci projektů a firem pomocí statických nebo interaktivních map, ke správě a prezentaci chráněných krajinných oblastí, v kartografii (digitální zpracování map), k marketingovým analýzám (např. analýzy trhu, spádové oblasti), v ekologii (vývoj krajiny, odpady, přehled o ekosystémech), zemědělství a lesnictví, modelování

dynamických jevů (např. hydrologické modelování, modelování eroze), v integrovaném záchranném systému (hasiči, policie), v armádě (modelování činnosti vojsk, pohybu objektů), atd^[3].

Dálkový průzkum Země (DPZ) lze definovat jako získávání údajů o objektech a jevech na povrchu naší planety bez fyzického kontaktu. Základním podkladem jsou různé formy družicových snímků. Pro DPZ je charakteristické, že získávání údajů se neomezuje jen na cesty přímo vnímatelné lidskými smysly. Použití přístrojů umožňuje registrovat jevy a údaje, které jsou pro člověka nepostižitelné a navíc nabízí možnost vyjádřit jejich velikost číselně. V dnešním pojetí se označení DPZ zúžilo na měření elektromagnetického záření vyzařovaného nebo odraženého zkoumaným objektem. Přitom se využívají přístroje umístěné na balonech, letadlech, umělých družicích a kosmických lodích. Většina současných přístrojů měří přírodní záření, tj. teplotní záření emitované objektem nebo odražené sluneční záření. Tento způsob nazýváme pasivní metodou. Naproti tomu aktivní metoda využívá umělý zdroj záření, zpravidla nesený nosičem současně s měřicí aparaturou, která registruje intenzitu odraženého záření (Kolář 1990). DPZ má dvě hlavní etapy, v první etapě je hlavním smyslem získat informace o jednotlivých objektech i krajinně jako celku (Dobrovolný 1998). Dosažení tohoto cíle vyžaduje provést druhou etapu – zpracování dat, při níž se data přemění na požadovanou informaci. Mezi daty a informací je tedy kvalitativní rozdíl. Data jsou pouhým výsledkem první etapy a nemají tedy žádné přímé užití. Naproti tomu informace jsou produktem zpracování dat a jsou určeny k dalšímu využití v různých sférách lidské činnosti (Kolář 1990).

3. Cíle práce, metodika a postup zpracování práce

3.1. Cíle práce

Tato práce má za cíl identifikovat vnitřní diferenciaci jižní části suburbánního prostoru města České Budějovice, na základě funkční typologie a využití ploch, tzv. metod land use a krajinného pokryvu (land cover).

Hlavní cíle práce:

- vymezení jižní suburbánní zóny města České Budějovice
- diskuse vhodné metodiky využitelné pro funkční typologii a využití ploch a stanovení krajinného pokryvu v rámci zastavěných území (urban land cover/land use)
- analýza využití ploch a krajinného pokryvu ve sledovaném území na základě ortofotosnímků z roku 2008
- analýza vzájemných interakcí podmiňující proměny urbánního a suburbánního prostředí
- zpřesnění a aktualizace získaných mapových podkladů vlastním terénním šetřením
- převedení získaných dat a údajů do prostředí GIS (vytvoření vlastních mapových výstupů)
- na základě analýzy vytvořených map popsání využití země (land use) a krajinného pokryvu (land cover) katastrálních území vymezeného jižního suburbia Českých Budějovic k roku 2011
- popis případných změn ve využití země (land use) a krajinného pokryvu (land cover) mezi lety 2008 a 2011

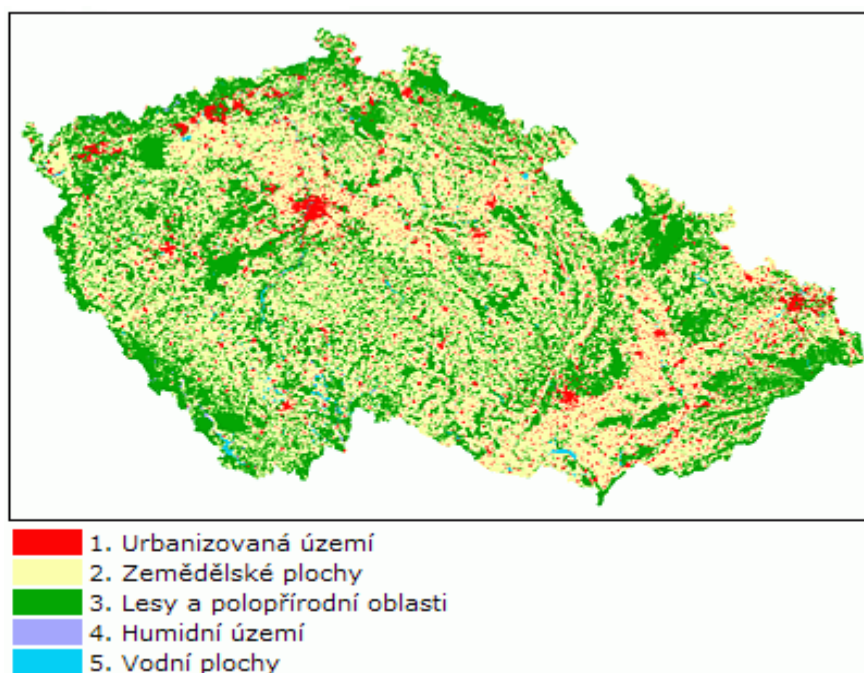
Hlavním cílovým výstupem předkládané bakalářské práce bude zpracování funkční typologie a využití ploch (land use) a krajinného pokryvu (land cover) v jižní části suburbánního prostoru města České Budějovice. Přílohový materiál se bude sestavovat z mapových výstupů jižní části suburbánního prostoru města České

Budějovice z roku 2008 a aktualizovaných mapových výstupů sledovaného území pro rok 2011.

3.2. Metodika a postup práce

V prvním kroku bylo nutné přesné vymezení zájmového území (viz dále kapitola 4.). Následovalo vytvoření legendy, tzv. mapového klíče, k budoucím výstupovým mapám a tedy i vybrání kategorií (tříd) land use/cover. Základní funkční typologie ploch v katastru města České Budějovice a jeho suburbánnímu lemu je založena na metodice programu CORINE² Land Cover (dále jen CLC). Základní hierarchie tříd databáze CLC je uspořádána do tří úrovní, v závislosti na měřítku mapy.

- Úroveň 1 (pro měřítko menší než 1 : 1 000 000) – obsahuje 5 tříd

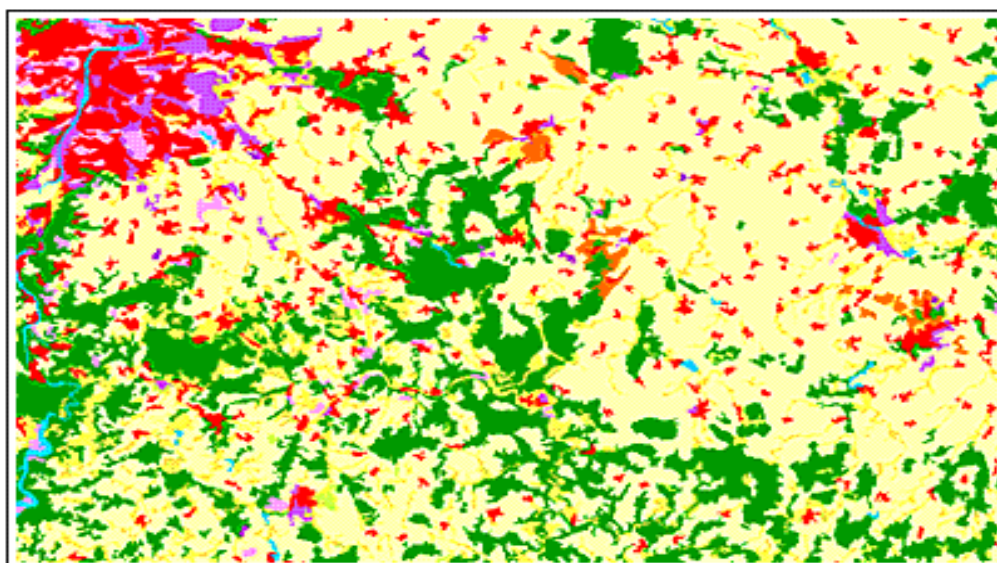

Obr. č. 1: Ukázka mapy CLC pro úroveň 1 se seznamem tříd

Zdroj: www.cenia.cz (2010)

² Program CORINE (COoRdination of INformation on Enviroment) byl zahájen na popud Evropské komise v roce 1985. Jeho cílem je sběr, koordinace a zajištění kvalitních informací o životním prostředí a přírodních zdrojích, které jsou srovnatelné v rámci Evropského společenství. V roce 1991 rozhodla Evropská komise o rozšíření projektu na státy střední a východní Evropy díky podpory z fondu PHARE. Cílem projektu CORINE Land Cover je tvorba databáze krajinného pokryvu Evropy na základě jednotné metodiky a pravidelná aktualizace databáze ^[4].

- Úroveň 2 (pro měřítka 1: 100 000 – 1: 500 000) – obsahuje 15 tříd, vyskytujících se v České republice (ČR), pouze 13

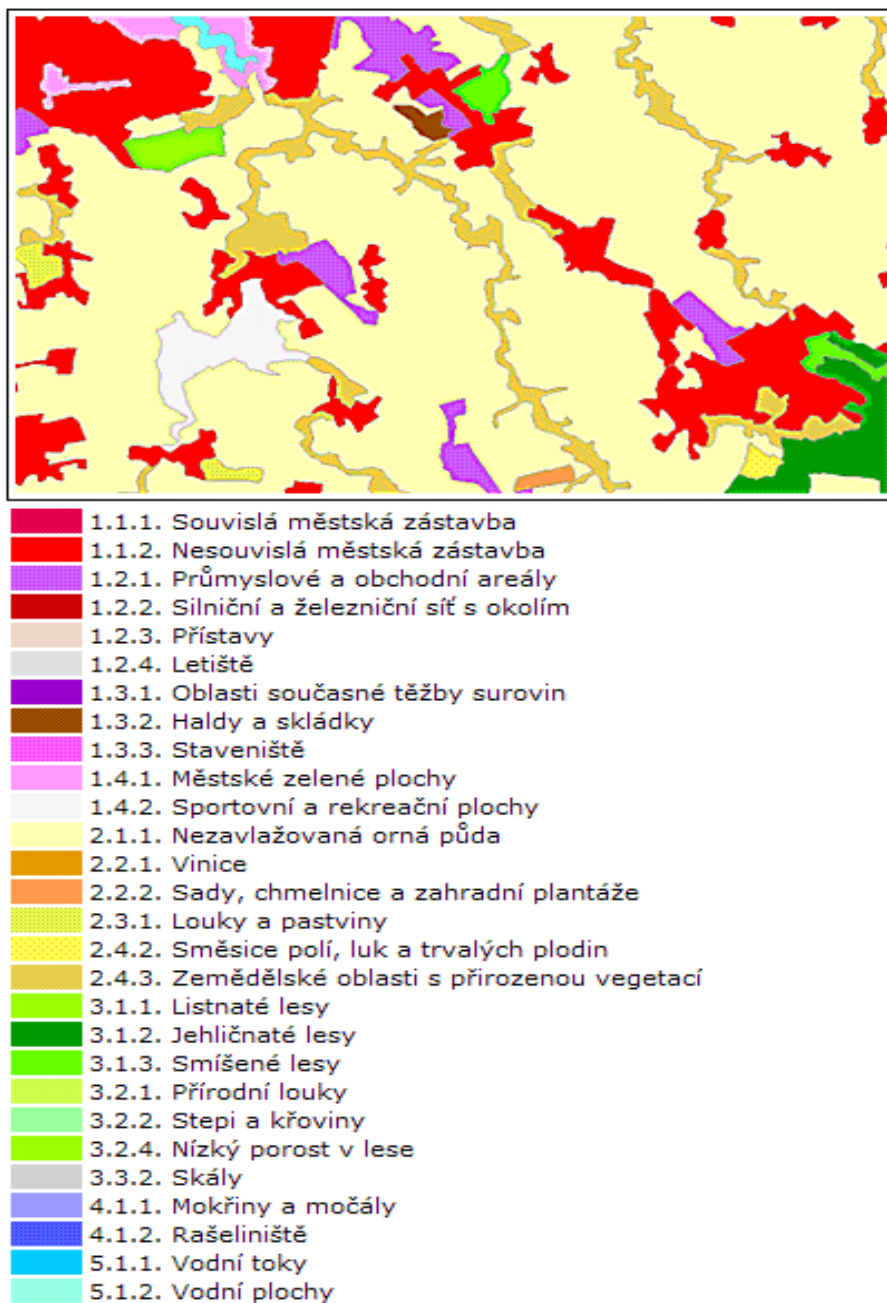

■	1.1. Obytné plochy
■	1.2. Průmyslové a obchodní zóny, komunikační síť
■	1.3. Doly, skládky a staveniště
■	1.4. Plochy umělé, nezemědělské zeleně
■	2.1. Orná půda
■	2.2. Stálé kultury
■	2.3. Pastviny
■	2.4. Různorodé zemědělské plochy
■	3.1. Lesy
■	3.2. Plochy s křovinnou a travnatou vegetací
■	3.3. Otevřené plochy s malým zastoupením vegetace nebo bez vegetace
■	4.2. Vnitrozemská humidní území
■	5.1. Pevninské vody

Obr. č. 2: Ukázka mapy CLC pro 2. úroveň se seznamem tříd vyskytujících se na území ČR

Zdroj: www.cenia.cz (2010)

- Úroveň 3 (základní měřítko 1: 100 000) – obsahuje 44 tříd, z nichž na území ČR se vyskytuje 28

Obr. č. 3: Ukázka mapy CLC 3. úrovně se seznamem tříd vyskytujících se na území ČR

Zdroj: www.cenia.cz (2010)

Z tohoto projektu (CLC) vychází i náš mapový klíč. Jako vzor byla vybrána legenda územního plánu města České Budějovice, přístupná na internetových stránkách města České Budějovice^[5], která právě z CORINE vychází. Pro potřeby této práce byla zjednodušena, jelikož využití země a krajinný pokryv byl v první fázi této práce sledován pomocí družicových snímků v menším měřítku. Také byly vynechány dopravní cesty (silnice a železnice), neboť záměrem bylo zobrazení především ploch (polygonů), které se přímo týkají využití země.

Změny v kategorizaci využití země a krajinného pokryvu země oproti předloze (viz ^[5]) byly následující:

- z původních 5 kategorií území pro bydlení, byly využity pouze dvě, a to *Bydlení individuální* a *Bydlení venkovského charakteru*, vynechány byly kategorie *Území pro bydlení kolektivní*, *Území smíšená s bydlením individuálního charakteru* a *Území spíšená s bydlením kolektivního charakteru* z důvodu nevyskytování se takovýchto ploch v zájmovém území
- z kategorií *Území pro bydlení* bylo využito jen *příměstí (index-3)* a *venkov (index-4)*; vynechány byly podkategorie *město* a *příměstí*
- v kategorii *Území pracovních aktivit* byly podkategorie pracovních aktivit opět omezeny na *příměstí (index-3)* a *venkov (index-4)*, vynechány byly podkategorie *Území pracovních aktivit město* a *Území pracovních aktivit příměstí*
- kategorie *Území městské zeleně* a *Území krajinné zeleně* byly spojeny a vymezeny na podkategorie *zeleň hřbitovní (ZH)* a *zeleň ostatní (ZO)*, do které spadá převážná část zeleně a jsou do ní zahrnuty veškeré parky, biokoridory nacházející se okolo zemědělských půdních fondů atp.

Pro příměstské typy podkategorií byl určen katastr obce Dobrá Voda. Pro Litvínovice, Planou, Boršov nad Vltavou, Včelnou, Roudné, Staré Hodějovice a Srubec byly přiřazeny podkategorie typu venkova. U rozdělení na venkov nebo příměstí byla zohledněna vzdálenost od centra Českých Budějovic, typ a charakter okolní krajiny, druh bydlení a způsob žití.

Jednotlivé kategorie a jejich zkratky (indexy) po redukci mají tuto charakteristiku:

I. Území s individuálním charakterem bydlení (IN-3, IN-4)

- převaha obytných činností v individuálních domech, jako jsou například vily (max. 2 NP³), nájemní domy (max. 3 NP) či bodové domy (max. 4 NP), většina z nich má zahradu či před-zahradu, které jsou veřejnosti nepřístupné
- přípustné jsou rovněž činnosti děje a zařízení poskytující služby zdravotní a sociální, vzdělávací, kulturní, sportovní a infrastrukturní (zejména dopravní), nepřekračující místní význam v rozsahu lokality, která je na venkově rovna úrovni čtvrti

II. Území pro bydlení venkovského charakteru (VEN-3, VEN-4)

- zvláštní případ funkčního typu území
- obytné činnosti v domech venkovského typu, kdy funkce bydlení může být doplněna jinými činnostmi a ději (pěstování ovoce a zeleniny, případně chov různých užitkových zvířat, čili nepodnikatelská činnost za účelem zásobování rodiny), stavby vedlejší, se základními objekty bezprostředně funkčně související zemědělsko-samozásobitelské hospodářství (stodola), typické větší, veřejnosti nepřístupné zahrady
- přípustné jsou rovněž nerušící činnosti, děje a zařízení poskytující služby místního dosahu, zejména činnosti, děje a zařízení zdravotní, vzdělávací, kulturní a zařízení rekreační

III. Území pracovních aktivit (PA-3, PA-4)

- určená výlučně pro umístění průmyslových podniků, výrobních provozoven, skladovacích ploch a skladů
- zařízení pro obchod a administrativu
- přípustné je i služební bydlení související s provozem, či zařízení související s obchodní činností zemědělského podniku

³ NP= nadzemní podlaží

IV. Území zemědělských aktivit a výroby (PZ-3, PZ-4)

- tato kategorie je určena především pro činnosti, děje a zařízení zemědělské výroby a zemědělských provozů, jako např. areály zahradnické a zelinářské, pěstební a chovatelské
- dále sem patří stavby a zařízení zemědělských provozoven, zpracovatelské provozovny zemědělských podniků
- přípustné je i služební bydlení související s provozem, či zařízení související s obchodní činností zemědělského podniku

V. Území pro sportovní areály (SA) a sport a rekreaci (SR)

- do území sportovních areálů jsou zařazena místa pro sportovní činnost a pro provozování sportovních komplexů a sportovišť organizované tělovýchovy, např. tenisové kurty, fotbalová hřiště atp.
- území pro sport a rekreaci jsou určena pro hromadnou rekreaci a zábavu, či sportovní využití, např. zábavní komplexy včetně dětských hřišť, rekreační střediska

VI. Území zeleně (ZO, ZH)

- tato území a případné zásahy do nich jsou chráněny zákony České republiky (např. zákon č. 17/1992 Sb. o životním prostředí, zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny)
- zeleň hřbitovní (ZH) se nachází pouze „za zdmi“ hřbitova, přípustné jsou zde stavby sakrálního charakteru, či obřadní síně, jedná se o pietní místa (nepřístupné zřizování a provozování bydlení, sportovních areálů, výrobních a průmyslových podniků)
- mezi zeleň ostatní (ZO) patří přirozené, přírodně blízké prostory, zalesněná území menších rozměrů neplnicích funkci lesa, dle zákona č. 289/1995 Sb., z nichž mohou do okolí vystupovat pásy stromů, jednotlivých stromů, shluky stromů různě rozptýlených na zemědělské ploše, stromy při březích vodních toků či vodních ploch, zeleň v okolí sídel, zeleň zahrádkářských osad, zeleň parků, parkově upravená veřejná prostranství
- tato území jsou nezastavitelná

VII. Území vodních ploch a vodních toků (VP, VT)

- mezi vodní plochy řadíme rybníky (včetně jejich propojovacích kanálů) a vodní nádrže
- za vodní toky považujeme řeky a potoky
- na těchto územích platí zvláštní režimy využití z důvodu protipovodňové ochrany

VIII. Území zemědělského půdního fondu, který není součástí zastavitelných území (ZPF)

- plochy sloužící výhradně pro hospodaření se zemědělskou půdou a s činnostmi s ní souvisejícími
- patří sem orná půda, trvalé kultury (sady, zahrady), trvalé travní porosty (louky a pastviny)
- tato území jsou nezastavitelná
- přípustné jsou pouze jednotlivé stavby sloužící zemědělské výrobě

IX. Území určené k plnění funkce lesa (L)

- území větších zalesněných ploch, vztahuje se na ně zák. č. 289/1995 Sb. v plném znění, využití těchto ploch jen v souladu s tímto zákonem, bez rozlišení typu lesa

X. Území pro parkování (DP)

- plochy určené především pro parkování vozidel, tzv. odstavení většinou většího počtu motorových i nemotorových vozidel
- přípustné jsou i území hromadných odstavných a parkovacích garáží

XI. Území letecké dopravy nebo jiné speciální dopravy (DL)

- plochy určené pro pohyby, vzlety a přistávání letadel
- k těmto plochám zahrnujeme i jejich technické zázemí (hangáry, řídicí věže, atp.)

Následující postup byl prováděn za pomoci programu ESRI ArcGIS (ArcMap a ArcCatalog) verze 9.1 a jeho dat ArcČR.

První kroky byly realizovány v programu ArcCatalog, kde byla vytvořena nová datová vrstva, tzv. *shapefile* pro každé katastrální území obcí suburbia města České

Budějovice. Vytvoření se provádí na panelu nástrojů kliknutím na *Soubor* → *Nový* → *Shapefile*. Takto nově vytvořenému shapefile bylo přiřazeno jeho jméno a *souřadnicový systém Křovák East North*, samozřejmě musel být vybrán i vhodný typ prvku, který se hodí pro využití země, v našem případě polygon. Následně v programu ArcMap byl, díky vymezení území funkcí *Přidat data*, přidán shapefile *obce*, který pracuje s katastrálními hranicemi obcí. Do této vrstvy byly vytvářeny polygony, týkající se využití země, aby bylo možné přiřazovat jednotlivé funkce těchto polygonů a jejich názvy, resp. zkratky, muselo být v atributové tabulce, ještě před zahájením editace, vytvořeno nové pole *land_use*. Poté byl ze serveru *geoportal.cenia.cz* přidán ortofotosnímek České republiky z roku 2008, který bylo možné přiblížit do měřítka 1:1 a námi vytvořený shapefile pro dané katastrální území obce. U ortofotosnímku v přiblížení 1:1 už ovšem klesá schopnost rozlišení daného využití země (*land use*). Ideální nejmenší měřítko, při němž lze rozeznat druh a funkci objektu, případně využití ploch, je měřítko 1:1 000. Spojením těchto tří vrstev byla získána potřebná podkladová data k vytvoření map *land use/cover* jednotlivých katastrů jižního suburbia Českých Budějovic. Aby bylo možné vytvořit výsledné mapy dle ortofotosnímku, byla zahájena editace prostřednictvím funkce *Editace* → *Zahájit editaci*. Tato funkce se zahájí po vybrání příslušného shapefile, který chceme editovat. Jednotlivé plochy vznikly díky editačním nástrojům tohoto GIS programu. Z každé části území vznikl polygon při použití funkce *Editace* → *Úloha* → *Vytvořit nový prvek* (automatické nastavení na souřadnicový systém Křovák East North). Po dokončení polygonu mu byla přiřazena určitá zkratka (viz výše) v atributové tabulce v nově vytvořeném poli *land_use* (viz výše). Tyto polygony pokrývaly celou plochu katastrálního území obce, tak aby žádná část území nezůstala nevyhodnocena. Polygony obsahují dva druhy dat, prostorové a popisné. Pomocí funkce *Vlastnosti* → *Nastavení symbolů* → *Kategorie* → *Jedinečné hodnoty* → *Přidat všechny hodnoty* (v poli hodnot vybráno námi vytvořené *land_use*) získala každá zkratka svoji specifickou barvu (podle předlohové legendy z územního plánu města České Budějovice) a tím vznikla finální mapa *land use/land cover* daného vymezeného území, tzn. jižního suburbia města České Budějovice (stav k roku 2008).

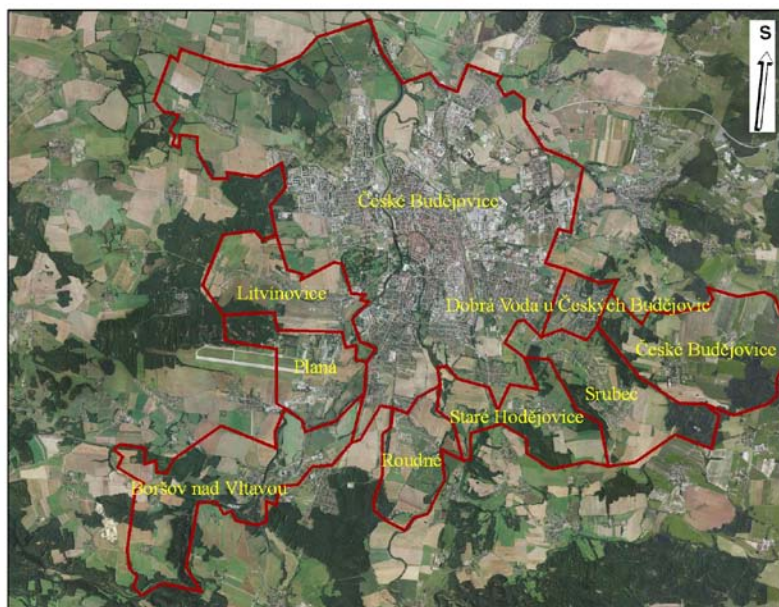
Vzhledem k nedostupnosti ortofotosnímků k námi požadovanému roku 2011, bylo nutné si ověřit a případně i doplnit snímky terénním průzkumem. Jestliže se během srovnání s podkladovými mapami z roku 2008 objevily nějaké změny, které nastaly k březnu 2011, byly tyto nesrovnalosti zaznamenány pomocí GPS a poté opraveny

v původních shapefile pro území r. 2008. Tímto způsobem vznikly mapy land use/land cover katastrálních území vymezeného území jižní části suburbiálního prostoru města České Budějovice k roku 2011.

Posledním krokem bylo srovnání stavu k roku 2008 a 2011, popsání a vyhodnocení změn ve využití země a krajinného pokryvu ve sledovaném území.

4. Vymezení území

Předkládaná práce se zabývá zkoumáním zájmového území jižní části suburbia města České Budějovice, která se dá považovat za příměstí tohoto města. Zájmové území vyjádříme jakožto jižní suburbánní lem, který blížeji formulujeme jako obce přímo sousedící s hranicí intravilánu města České Budějovice (ovšem mimo nenavazujících katastrálních částí Třebotovice a Kaliště). Tyto sousedící obce se dají přesněji vymezit pomocí internetové stránky ^[6] zřizované Českým úřadem zeměměřičským a katastrálním (ČÚZK)⁴, pomocí funkce nahlížení do katastru nemovitostí. Do přímého jižního suburbánního lemu krajského města České Budějovice, dle výše zmíněné internetové stránky, spadají obce⁵: Litvínovice /686204/, Planá /641618/, Boršov nad Vltavou /608025/, Včelná /777382/, Roudné /741612/, Staré Hodějovice /754331/, Srubec /753131/ a Dobrá voda u Českých Budějovic /622320/. V tomto popsaném pořadí jsou tyto obce lokalizovány i v území směrem od západu k východu, přičemž nejzápadnějším katastrem je katastrální území obce Litvínovice a nejvýchodnějším katastrální území obce Dobrá voda u Českých Budějovic.

Obr. č. 4: Katastrální území obcí jižního suburbia města České Budějovice

⁴ ČÚZK = Český úřad zeměměřičský a katastrální

⁵ čísla v závorkách za názvem obce značí číslo katastrálního území obce

5. Charakteristika jižního suburbia města České Budějovice

5.1. Fyzicko-geografická poloha

Geologie a geomorfologie

Geomorfologická poloha celé aglomerace Českých Budějovic leží na styku dvou rozsáhlých zarovnaných povrchů jihočeských pánví (Českobudějovické a Třeboňské). Z hlediska geomorfologického členění (viz tabulka č. 1) podle Demka, Mackovčina a kol. (2006) viz tabulka č. 1, náleží oblast Jihočeské pánve do Česko-moravské subprovincie a následně do provincie Česká vysočina. Dalším celkem zasahujícím na území jižního suburbia Českých Budějovic je Novohradské podhůří, které dle geomorfologického členění patří do oblasti Šumavská hornatina, subprovincie Šumavská.

Tab. č. 1: Geomorfologické členění reliéfu ČR

Systém	Hercynský			
Subsystem	Hercynská pohoří			
Provincie	Česká vysočina			
Subprovincie	Česko-moravská		Šumavská	
Oblast	Jihočeské pánve		Šumavská hornatina	
Celek	Českobudějovická pánve	Třeboňská pánve	Novohradské podhůří	
Podcelek	Blatská pánve	Lišovský	Kaplická brázda	Stropnická pahorkatina
Okrsek	Okrsek Zlivská pánve	Dobrovodská pahorkatina	Velešínská pahorkatina	Strážkovická pahorkatina

Zdroj: Demek, Mackovčín a kol. 2006

Českobudějovická pánve je široká sníženina protažená směrem severozápad – jihovýchod se střední výškou 408 m n. m. Geologicky je tvořena převážně ze svrchnokřídových a třetihorních souvrství, podloží z krystalických hornin moldanubika vystupuje na povrch pouze při okrajích na východě a severu střední části pánve. Jedná se o tektonickou sníženinu omezenou místy výraznými zlomovými svahy, tvořenou mírně zvlňeným až rovinným povrchem, který je výsledkem erozních a denudačních procesů v mladších třetihorách. Jihovýchodní část pánve je odvodňována řekou Vltavou, severozápadní část pak řekou Otavou a jejím přítokem Blanicí. Nejvyšším

bodem je Vráže (480 m n. m.) nacházející se ve Zlivské pánvi. Tato pánev je převážně složena z kaolinických pískovců a slepenců, jílovců a prachovců.

Třeboňská pánev, geomorfologický celek rozprostírající se na západě sledovaného území se střední výškou 457 m n. m., je tektonicky podmíněná pánev převážně spadající do povodí řeky Lužnice, pouze v jihozápadní a západní části spadá do povodí řeky Vltavy. Leží na svrchnokřídových a neogenních sedimentech, moldanubických horninách a permských sedimentech. Tuto pánev tvoří rovinný povrch situovaný uprostřed, plochý pahorkatinný reliéf na východě a na západě asymetrická hrást' (Demek, Mackovčín, a kol. 2006). Jedním z okrsků Třeboňské pánve nacházející se v jižním suburbánním lemu Českých Budějovic je Dobrovodská pahorkatina. Dobrovodskou pahorkatinu představuje nesouměrná hrást'ová kra s nejvyšším vrcholem Baba (583 m n. m.), (Demek, Mackovčín, a kol. 2006).

Oblast Novohradského podhůří charakterizuje soubor sníženin, pahorkatin a členitých kerných pohoří se střední výškou 556 m n. m. Tento celek je tvořen z krystalických hornin moldanubika (hlavně plutonu, svorových rul a svorů), (Demek, Mackovčín, a kol. 2006). Do zájmového území jižního suburbánního lemu města Českých Budějovic zasahují rovněž Strážkovická pahorkatina (okrsek podcelku Stropnická pahorkatina) a Velešínská pahorkatina (okrsek podcelku Kaplická brázda). Kaplická brázda jakožto geomorfologický podcelek v západní části Novohradského podhůří je tvořen protáhlou prolomovou sníženinou. Kaplická brázda je ohraničena výraznými zlomovými svahy, převážně v západní části. Z východní části tvoří hranici údolí řeky Malše. Střední nadmořská výška činí 568 m n. m. Okrskem Kaplické brázdy je Velešínská pahorkatina s plochým povrchem skloněným od jihu směrem k severu. V západní části je prořezaná hlubokými údolními řeky Vltavy a skládá se z pruhů rul a svorů s ostrůvky dioritů moldanubika. V severní části se nacházejí zaklesnuté ostrůvky neogenních usazenin. Spadá zlomovým svahem k Českobudějovické pánci a je rovněž oddělena od Šumavského podhůří. Nejvyšším bodem je Věncová hora s 650 m n. m. Na území Velešínské pahorkatiny se nachází reliktní bor na rulové skalní stěně v PR⁶ Dívčí Kámen. Druhým okrskem zasahujícím do zájmového území jižního suburbánního lemu města České Budějovice je Strážovická pahorkatina, která je členitou kernou pahorkatinou, prořezanou průlomovým údolím řeky Stropnice. Tato pahorkatina se

⁶ PR = Přírodní rezervace

skládá z pararul, svorových rul a svorů moldanubika. Nejvyšším bodem je Strážkovický vrch s 558 m n. m. (Demek, Mackovčín, a kol. 2006).

Klima

Jižní suburbánní lem města České Budějovice má přechodné klima středoevropského typu, podnebí je zde ovlivněno vlhkým západním a suchým východním prouděním, více než jinde v Čechách zde také klimaticky působí vliv blízkého alpského orogenního systému (srážkový stín, ovlivnění místními větry typu fén aj.), (Kubeš 2009). Počasí má tedy, stejně jako v rámci celé ČR, proměnlivý charakter. Z klimatické rajonizace podle Quitta (1971) spadá oblast do mírně teplé klimatické oblasti MT 11. Zájmové území je oblastí s dlouhým a teplým létem a krátkou mírnou zimou. Dlouhodobá průměrná roční teplota vzduchu činí 8,3°C a průměrný roční úhrn srážek 597 mm (data z ČHMÚ stanice Rožnov). V centru Českých Budějovic je teplota o něco vyšší (tzv. městské tepelné ostrovy) a směrem k severu zájmového území teploty mírně klesají (Kubeš, 2009). Dokonce zde byly zaznamenány i teplotní celorepublikové rekordy, a to v Litvínovicích v roce 1929 bylo naměřeno -42,2°C.

Půdy

V plochých úsecích Českobudějovického bioregionu s těžším podkladem převažují pseudogleje s hnědými půdami oglejenými. Ve sníženinách s převážným množstvím jílu, dominují gleje. V sušších vyvýšeninách se nacházejí i pseudoglejové kambizem a typické kambizem (Tomášek 2000). V Novohradském podhůří se vyskytují převážně hnědé půdy kyselé a také kyselé typické kambizem. Na dnech sníženin přecházejí až do primárních pseudoglejů (Buzek 1995)

Vodstvo

Z hydrologického hlediska tvoří výraznou říční osu především tok řeky Vltavy, přítékající do zájmového území od jihu. Dělí obec Boršov nad Vltavou na dvě části, pokračuje směrem k Plané, kterou též protéká a posléze tvoří jihovýchodní hranici katastrálního území obce Litvínovice. Další významný tok jižního suburbánního lemu představuje řeka Malše. Přitéká též od jihu a protéká obcí Roudné. Na vymezeném území suburbia se nachází též několik rybníků, např. v obci Litvínovice (Horní, Prostřední a Dolní litvínovský rybník a Šindlovský rybník).

Biota

Území jižní části suburbia města České Budějovice spadá podle Biogeografického členění České republiky (Culek a kol. 1996) do Českobudějovického a Českokrumlovského bioregionu.

Do části Českobudějovického bioregionu spadají území katastrů obcí Litvínovice, Planá, Roudné a částí obce i Staré Hodějovice, Včelná a Dobrá Voda. Českobudějovický bioregion se dle Regionálně fyto geografického členění ČR (Skalický 1988) nachází v tzv. mezofytiku⁷ a z větší části se kryje s fyto geografickým okrskem 38. Budějovická pánev a dále do něj malým územím zasahuje území severní části fyto geografického podokresu 37e. Volyňské Pošumaví. Převažuje zde biota dubovo-jehličnaté varianty 4. vegetačního stupně (Zlatník, Raušer 1966), a pouze vzácně se zde vyskytují teplomilné doubravy. Pro náhradní luční vegetaci jsou charakteristické vlhké až rašelinné louky. Flóra je převážně mokřadní. Význačný výskyt zde mají boreální a boreokontinentální druhy olšín a mokřadů. Fauna regionu je výrazně hercynská, se západními vlivy, silně ovlivněná antropogenními vlivy.

Českokrumlovský bioregion leží v mezofytiku a rozkládá se v jižní části fyto geografického okresu 37. Šumavsko-novohradské podhůří (Skalický 1988). K jeho podokresům spadají: Blanský les (na jehož území leží katastrální území obcí Boršov nad Vltavou, Planá a Včelná vymezeného jižního suburbia města České Budějovice), Křemžské hadce, Kaňon Malše, Chvalšické předšumaví (mimo zájmové území) atd. Dle mapy potenciální přirozené vegetace (Neuhäuslová 1998) je možno uvažovat v nižších částech území s acidofilními doubravami s poměrně silným zastoupením jedle. Ve vyšších polohách byly převládajícím společenstvem květnaté bučiny. V údolí Vltavy a Malše pronikají dubohabřiny, habr pouze okrajově. Nelesní náhradní vegetaci reprezentují louky a pastviny, dnes již vzácněji rašelinné a slatinné louky. Flóra je pestrá, zvláště v oblastech bazických substrátů. Mezními prvky jsou zejména druhy alpského a danubiálního migrantu, s převažující středoevropskou podhorskou květenou. V bioregionu se vyskytuje běžná lesní fauna vyšších poloh hercynské subprovincie. Do bioregionu částečně zasahuje CHKO Šumava a leží v něm CHKO Blanský les, jehož část leží na sledovaném území. (Culek a kol. 1996).

⁷ mezofytikum = přechod mezi teplomilnou a chladnomilnou květenou

5.2. Sociálně-geografická charakteristika

Podrobnější zaměření na sociálně-geografickou charakteristiku obsahují následující subkapitoly v rámci kapitoly 6. v předkládané práci.

Obyvatelstvo a osídlení

Sledované území jižního suburbánního lemu města České Budějovice je velmi ovlivněno fyzicko-geografickými podmínkami, které zapříčiňují poněkud odlišný vývoj oproti zbytku České republiky. Tyto podmínky mají vliv i na hospodářství a osídlení nejen sledovaného území, ale i celých jižních Čech. Je zde patrná perifernost kraje v rámci celé České republiky. Za výhodnou by se dala označit poloha krajského města České Budějovice, i přestože město neleží ve středu kraje (Kubeš, 2009).

Jihočeský kraj je krajem s nejmenší hustotou zalidnění z České republiky. Největší hustotu obyvatelstva má okres České Budějovice, kde žije téměř 30% obyvatel kraje. Věková struktura kraje je obdobná jako celorepublikový průměr, a to 40, 5 roku. Dlouhodobě nižší je zde úmrtnost a v posledních letech také porodnost. Podle výsledků SLDB⁸ k 1. 3. 2001 dosáhl podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním z celkového počtu osob patnáctiletých a starších 7,8 %. Jako věřící se při SLDB označilo 34,7 % obyvatel, což je mírně nad republikovým průměrem^[7].

Průmysl a zaměstnanost

Na tvorbě hrubého domácího produktu v České republice se kraj podílí pouze 5,4 % (v přepočtu na 1 obyvatele dosahuje 87,6 % republikového průměru). Průmyslová výroba je soustředěna do Českobudějovické aglomerace, avšak výraznější podíl průmyslu se nachází v okresech Tábor a Strakonice. Z odvětvového hlediska převažuje zpracovatelský průmysl (hlavně výroba potravin a nápojů, např. MADETA a. s. Jihočeské mlékárny, Budějovický Budvar) a výroba dopravních prostředků a zařízení (Robert Bosch, spol. s. r. o. – České Budějovice). Dalším velmi známým Českobudějovickým podnikem je i firma KOH-I-NOOR HARDTMUTH pro svou dlouholetou tradici výroby kancelářských potřeb. (podrobnější rozpracování menších podniků a firem v rámci kap. 6.)

⁸ SLDB = Sčítání lidu, domů a bytů

Doprava

Mezi obcemi jižního suburbia města České Budějovice a samotným krajským městem funguje poměrně silná vazba, která se týká především dojížděky do zaměstnání a škol, propojení je založeno převážně na individuální automobilové dojížděce a také pomocí Městské hromadné dopravy (MHD) města České Budějovice. Toto území protíná důležitá silniční tepna E55 (Berlín – Drážďany – Praha – České Budějovice – Linec a dále). Bohužel z finančních nedostatků je odložena výstavba dálnice D3, která měla propojit hlavní město s Českými Budějovicemi. Dalším významným spojem tohoto území je IV. železniční koridor (SRN – Ústí nad Labem – Praha – Tábor – České Budějovice – Horní Dvořiště – Linec), který je stále ve výstavbě a napojí České Budějovice na síť evropských komunikací (Kraft, 2009).

6. Popis land use/ land cover jednotlivých částí jižního suburbia Českých Budějovic

6.1. Katastrální území obce Litvínovice

Obec Litvínovice se nachází přibližně 5 kilometrů jihozápadně od krajského města České Budějovice u hlavního dopravního tahu (silnice I. třídy č. 3) směrem na Český Krumlov a Dolní Dvořiště, na souřadnicích 48°57'43.445" severní šířky a 14°27'5.255" východní délky. Leží v nadmořské výšce cca 300 m n. m. Obecní úřad spravuje celkem 3 osady, a to již zmíněné Litvínovice, dále pak Šindlovy Dvory a Mokré.

První zmínka o obci pochází z roku 1259. Mezi lety 1850 – 1867 tvořila obec součást osady Rožnova. Samostatnou obcí se Litvínovice staly roku 1951. Ale o rok později se staly součástí města České Budějovice (1952 – 1954), ovšem v květnu roku 1954 se opět osamostatnily. Osady Mokré a Šindlovy Dvory byly k obci připojeny roku 1960^[8].

Počet obyvatel v této obci k 31. 12. 2009 (data z ČSÚ⁹ Jihočeský kraj) činil 2 138 osob. Z toho 1 052 mužů a 1 086 žen. V poslední době tato obec zaznamenala výrazný nárůst obyvatelstva (viz Tab. č. 2, str. 31.), který je spjat s rozvojem procesu urbanizace v katastru Litvínovic, dokonce se zařadila na přední místa v nárůstu obyvatel za rok 2005 v rámci vymezeného území jižního suburbánního lemu města České Budějovice. Tento nárůst je způsoben především vnitřní migrací mezi krajským městem a obcí Litvínovice. Migrační saldo k roku 2009 dosahuje hodnoty 85. Celkově má tato obec velmi výhodnou polohu vzhledem k jádrové oblasti krajského města České Budějovice, která zajišťuje obyvatelům dobrou dostupnost veškerých služeb či pracovních příležitostí a také obslužením obce pravidelnými linkami MHD z Českých Budějovic. Následující tabulka dokazuje vysoký nárůst obyvatel v Litvínovicích, převážně z již zmíněné vnitřní migrace, ve sledovaných letech 2004 - 2009.

⁹ ČSÚ = Český statistický úřad

Tab. č. 2: Vývoj počtu obyvatel v Litvínovicích v letech 2004 – 2009 (stav k 1. 1. daného roku)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Počet obyvatel	1 483	1 575	1 735	1 825	1 941	2 032
Živě narození	11	28	23	29	23	33
Zemřelí	8	6	6	9	13	12
Přistěhovalí	120	158	112	142	136	132
Vystěhovalí	31	20	39	46	55	47
Přírůstek celkem	92	160	90	116	91	106

Zdroj: www.czso.cz

Obcí prochází silnice III. třídy číslo 14330, která propojuje části obce (Šindlovy Dvory, Mokré). Podél této silnice jsou 3 rybníky (Horní, Prostřední a Dolní litvínovský rybník). Dále v části Šindlovy Dvory, v blízkosti návsi se nachází Šindlovský rybník. Celková výměra vodních ploch zde činí 23 ha.

V této obci převažuje zástavba individuálního bydlení venkovského charakteru, v těsné blízkosti intravilánu města České Budějovice charakteru spíše příměstského. V části Šindlovy Dvory, u Šindlovského rybníku nalezneme typickou návěs a kolem ní zástavbu pro bydlení venkovského charakteru. Největší změny ve výstavbě můžeme pozorovat ve východní části této obce, kde se dále rozšiřuje zástavba individuálního bydlení, většinou rodinných domků. Dalším takovýmto „nově zastavovaným“ územím je východní cíp obce, v blízkosti komerčního centra Litvínovic (u Stromovky). Masivní je též výstavba v okolí Střelnice v Šindlových Dvorech.

Litvínovice se mohou pyšnit i samotnou vybaveností obce. Nalezneme zde základní školu prvního stupně a dvě mateřské školy. V každé části obce je zřízena pobočka Obecní knihovny (včetně přístupu na internet). Litvínovice, jakožto největší část obce, fungují jako „centrum“, jelikož se do nich soustředí větší množství služeb pro obyvatele. Například zde nalezneme velkoobchody, nákupní střediska, čerpací stanice či stavební firmy. V komerčním centru Litvínovic fungují firmy jako např. Biller&Burda, s. r. o.; Koupelny – Obselka a Sinop CB, a. s. Jižněji podél levého toku Vltavy Jarg, s. r. o.; Derpal, s. r. o (blížeji obytné zóně), podél silnice směřující k Českému Krumlovu firma DEKTRADE. V každé části obce se nachází alespoň jeden obchod a restaurační zařízení většinou i s ubytováním.

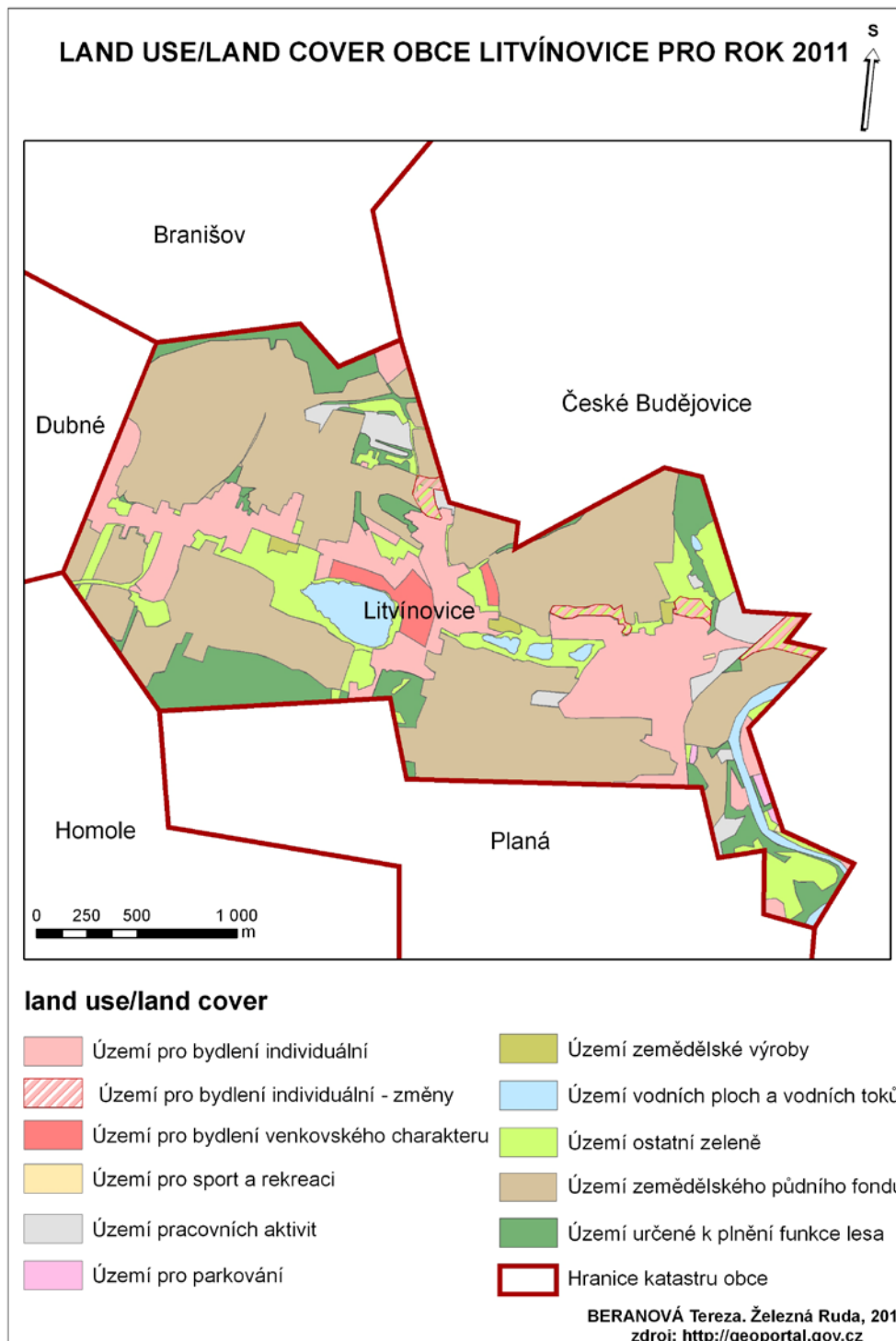
Dopravní obslužnost obce zajišťuje městská hromadná doprava, která části obce propojuje mezi sebou a i s krajským městem (obec disponuje 6 zastávkami MHD).

Katastrální území obce má výměru 582 ha. Největší území zabírá zemědělská půda (zemědělský půdní fond) ve výměře 435 ha. Lesy rozprostírající se na jihu, severu a severovýchodě obce zaujímají plochu 48 ha.

Obr. č. 5: Katastrální území obce Litvínovice

Mapa č. 1: Land use/ land cover obce Litvínovice, r. 2011 (se změnami oproti výchozímu roku 2008)

6.2. Katastrální území obce Planá u Českých Budějovic

Obec Planá leží přibližně 4 kilometry jižně od Českých Budějovic ve směru mezinárodního silničního tahu České Budějovice - Linec. Na souřadnicích 48°56'37.215" severní šířky a 14°27'9.966" východní délky. Tvoří ji typický malý venkovský celek smíšené obytné a zemědělské zástavby a nemalou část obce zaujímá také prostor bývalého vojenského letiště^[9]. Rozprostírá se na levém břehu Vltavy v nadmořské výšce přibližně 398 m n. m. Katastrální území se skládá pouze z jednoho správního obvodu.

První zmínky o obci sahají do roku 1259. Obec byla až do roku 1611 součástí českokrumlovského panství a patřila pod rychtu v Kamenném Újezdě. Za vlády rodu Rožmberků bylo na území obce pouze 12 usedlostí, z toho 5 neosídlených. Tento rod zde vládl do roku 1679, kdy ji závětí získal František Kořenský z Terešova, aby ji mohl o několik let později prodat městu České Budějovice (kromě let 1849 – 1868, kdy byla obec samostatná). Poté se obec Planá stala součástí obce Homole. Avšak koncem roku 1990 byla Planá opět samosprávnou obcí. Zajímavostí je, že v obci během samosprávného vývoje převažovalo německé obyvatelstvo nad českým^[10].

K datu 31. 12. 2009 zde žilo 284 obyvatel, z toho 146 mužů a 138 žen (data z ČSÚ Jihočeského kraje). Tato obec, na rozdíl od Litvínovic nemá tak masivní nárůst v počtu obyvatel v rámci sledovaných let, v letech 2006 – 2007 je zde zaznamenán i úbytek obyvatelstva, z důvodu nízkého přirozeného přírůstku a také velmi nízkého salda migrace.

Tab. č. 3: Vývoj počtu obyvatel v Plané v letech 2004 – 2009 (stav k 1. 1. daného roku)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Počet obyvatel	251	253	265	264	262	279
Živě narození	2	2	5	5	5	2
Zemřelí	2	-	1	4	-	3
Přistěhovalí	6	18	3	7	20	10
Vystěhovalí	4	8	8	10	8	4
Přírůstek celkem	2	12	-1	-2	17	5

Zdroj: www.czso.cz

Obcí prochází silnice III. třídy číslo 14328 a důležitý silniční tah E55, podél nějž probíhá výstavba průmyslových areálů. V této oblasti se již dnes soustředí velké množství nejruznějších podniků a firem většinou stavebních (Jihočeská obalovna, s.r.o.;

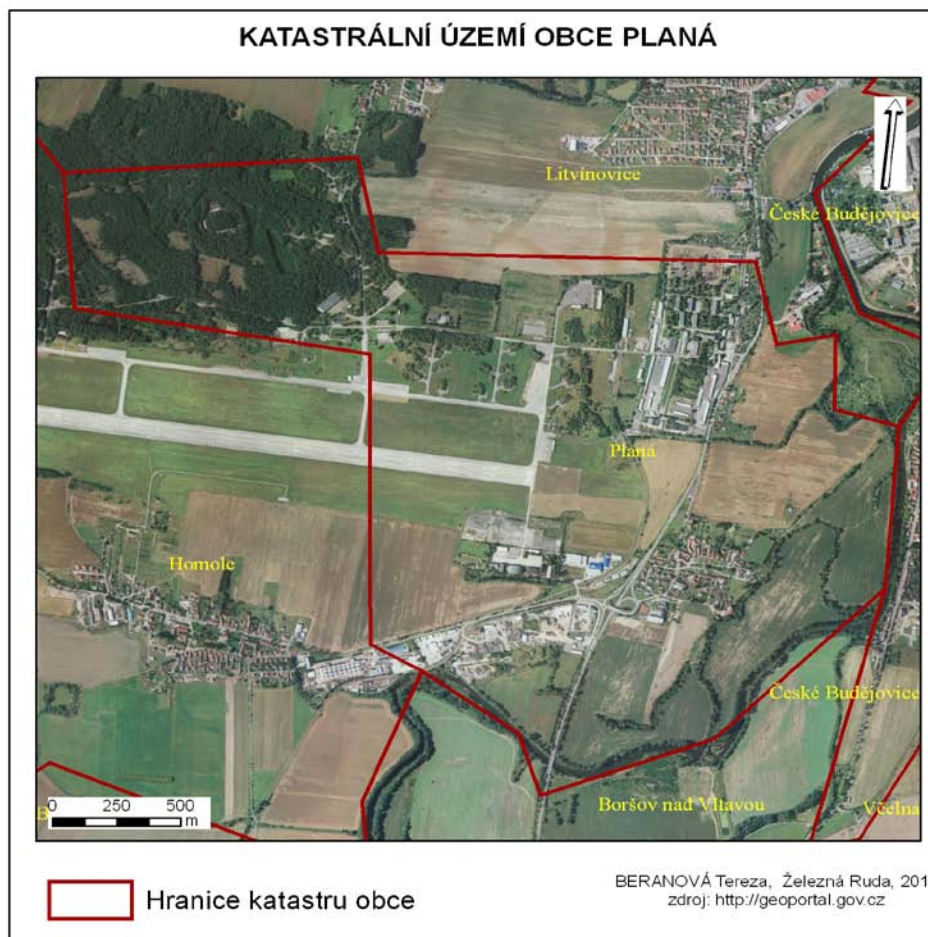
SEXTA, s.r.o.; Stavby silnic a železnic, a.s.; TBG České Budějovice, s.r.o.; TERMS, v.o.s.).

V této obci nebyly během terénního průzkumu (r. 2011) zaznamenány větší změny ve výstavbě oproti r. 2008. Obec Planá je příznačná výrazným venkovským charakterem zástavby typu návěsí obce. V centru obce se nachází dominanta této obce, a to obdélníková návěs s vysvěcenou kaplí Nejsvětější trojice. Vzhledem k venkovskému charakteru obce zde ovšem můžeme nalézt kulturní dům, kurty na plážový volejbal a fotbalové hřiště. Bohužel jiná zařízení v obci nefungují. Z dalších služeb pro občany je zde zastoupeno několik firem, jako např. potravinový podnik, pneuservis – autobazar, textilní výroba, a samozřejmě pro venkov typičtější řemeslná výroba – truhlářství, zednictví, zámečnictví atp. Dále jsou zde soustředěny výrobní podniky větších firem. Samozřejmě jsou také restaurační a ubytovací zařízení, kterých se v obci nachází poměrně větší množství. Výměra celé obce je 419 ha., z toho zemědělský půdní fond zaujímá 164 ha.

Planá je z hlediska dopravy velmi známá letištěm. To bylo dokončeno roku 1935 pro potřeby Aeroklubu České Budějovice a československých vojenských letců. Závěrečná kolaudace se uskutečnila o dva roky déle, tehdy mohlo být plně provozováno. Během fašistické okupace se stalo jednou ze základů stíhací letecké divize Luftwaffe. V konečných měsících války se letiště stalo několikrát cílem náletů spojeneckých letadel. Po osvobození zde motorový odbor českobudějovické odbočky Českého národního aeroklubu našel své působiště pro výcvik sportovních pilotů. Od roku 1947 dvakrát denně spojovala České Budějovice s Prahou pravidelná linka Československých aerolinií. Mimo jiné zde probíhalo školení izraelských vojenských pilotů (r. 1948). Od roku 1950 byla zahájena generální přestavba a modernizace celého letiště, která měla vytvořit technicko-materiální předpoklady, pro přesun stíhacího leteckého pluku (r. 1952)^[11]. Minulý rok, tj. v r. 2010 se uskutečnila další modernizace a rekonstrukce letiště. Byla zrenovována budova řídicí věže, administrativní budova a celkové zesíťování areálu (zahrnující vodovodní a plynové přípojky a optické telefonní kabely). Tento zásah vede k vybudování standardního regionálního mezinárodního letiště z nynějšího statusu letiště veřejného vnitrostátního a neveřejného mezinárodního letiště s vnější hranicí. Plánovanou tříletou vizí je přiměřeně velký letecký přístav, který bude schopen odbavit deset středně velkých letadel typu Airbus 320, nebo Boeing 737 denně. Tuto vizí samozřejmě doprovází druhá etapa rekonstrukce, respektive výstavba odbavovací haly, instalace navigačních technologií pro řízení letového provozu a ovšem

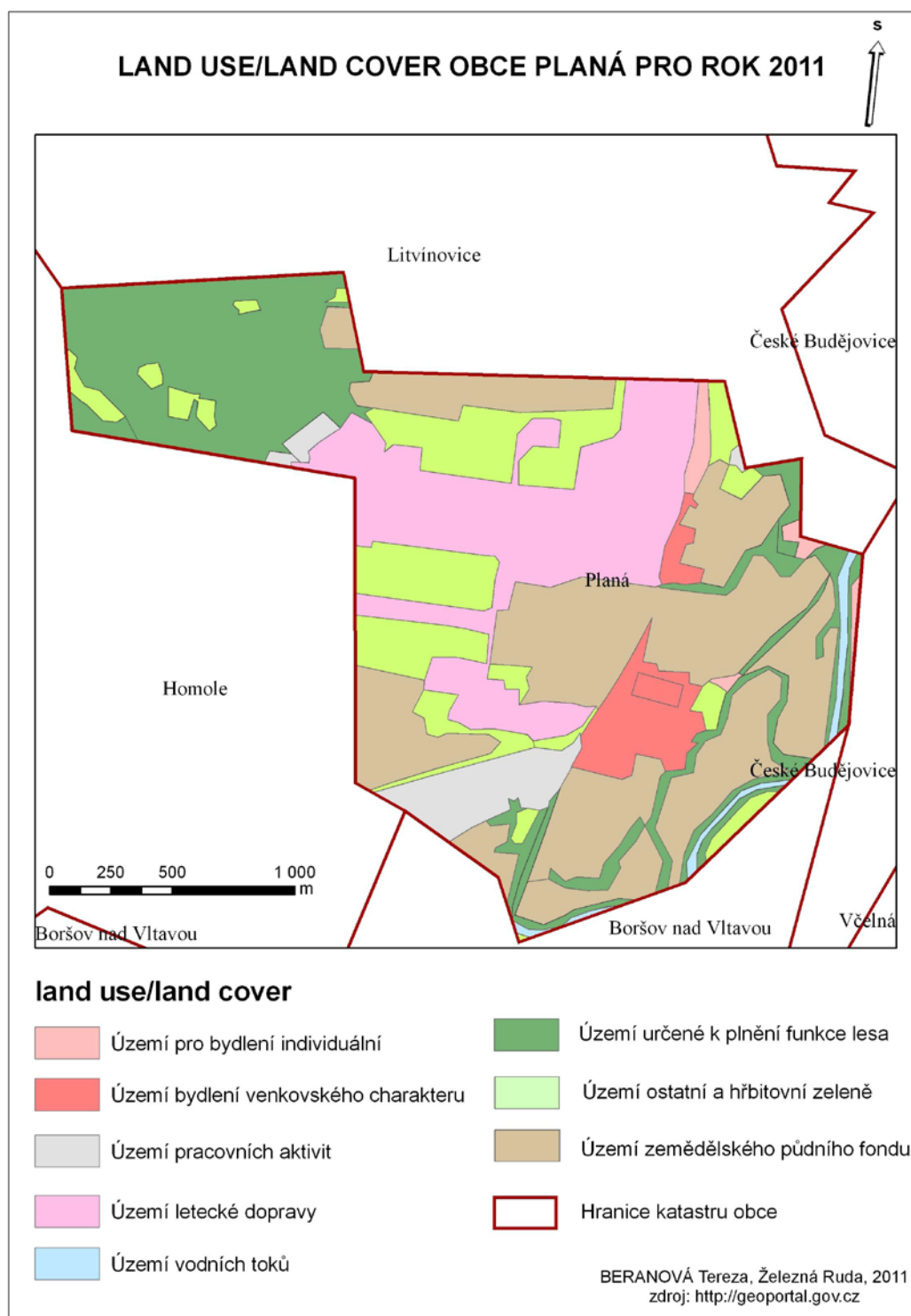
výstavba technického zázemí. Tento projekt je financován pomocí evropských fondů Regionálního operačního programu Jihozápad ^[12].

Dále je obec Planá propojena městskou hromadnou dopravou města České Budějovice (4 zastávky MHD).

Obr. č. 6: Katastrální území obce Planá

Mapa č. 2: Land use/land cover obce Planá, r. 2011

6.3. Katastrální území obce Boršov nad Vltavou

Boršov nad Vltavou leží přibližně 6,5 km jihovýchodně od Českých Budějovic a asi 17,5 km severozápadně od Trhových Svinů v nadmořské výšce 413 m n. m.^[13]. Na souřadnicích 48°55'18.402" severní šířky, 14°26'2.375" východní délky. Skládá ze 4 částí a dvou katastrálních území. Hlavním jádrovým centrem je právě samotná obec Boršov nad Vltavou, který se rozprostírá na levém břehu Vltavy (dnes je jeho součástí i obec Poříčí na pravém břehu Vltavy). Třetí část představuje obec Zahorčice a poslední část tvoří obec Jamné.

První písemná zmínka pochází z 1261 z listiny o předání kostela vyšebrodskému klášteru. Zakladatelem obce byl pravděpodobně pan Boreš – odtud pochází i název obce. V době husitských válek se Boršov nevyhnul válečným nátlakům. Dokonce se plenění nevyhnul ani kostel. V době vlády Jiřího z Poděbrad, se vyšebrodský klášter kvůli papežskému interdiktu dostal do dluhů a vesnice Boršov byla zastavena. V období třicetileté války stihlo tuto obec několik pohrom, tou největší bylo napadení maďarským vojskem roku 1620 a s tím související vyplenění fary a kostela. Po skončení třicetileté války, bylo toto území plně opuštěných usedlostí a v Boršově zbyla pouze polovina původních usedlíků. Od roku 1850 je Boršov veden jako samostatná obec. Velmi významným byl rok 1884, kdy bratři Vlastimil a Dobroslav Zátkové zahájili výstavbu největší těstárny v Rakousko-Uhersku, hned v sousedství obilného mlýna v osadě Březí. Úspěšná firma dokonce přežila obě světové války a po znárodnění si udržela kvalitu ve výrobě. V devadesátých letech 19. století získala těstárnu zpět Zátkova rodina a do současnosti společnost dosáhla téměř pětinového podílu na českém trhu s těstářenskými výrobky. Vyhláškou ministerstva vnitra z 8. 8. 1950 byl pro obec Boršov, vzniklou sloučením obcí Boršov a Poříčí, stanoven úřední název Boršov nad Vltavou^[14].

V současné době, tedy k 31. 12. 2009 obec hlásí 1 609 bydlících obyvatel, z toho 785 mužů a 824 žen (data z ČSÚ Jihočeského kraje). V této obci se setkáme s kladným přirozeným přírůstkem obyvatelstva (viz Tab. č. 4) i s kladným saldem migrace, které je dokonce poměrně vysoké (68).

Tab. č. 4: Vývoj obyvatelstva v Boršově nad Vtavou v letech 2004 – 2009 (stav k 1. 1. daného roku)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Počet obyvatel	1 069	1 177	1 299	1 389	1 480	1 531
Živě narození	15	15	24	23	22	20
Zemřelí	6	14	11	12	12	10
Přistěhovalí	114	141	104	103	71	99
Vystěhovalí	15	20	27	23	30	31
Přírůstek celkem	108	122	90	91	51	78

Zdroj: www.czso.cz

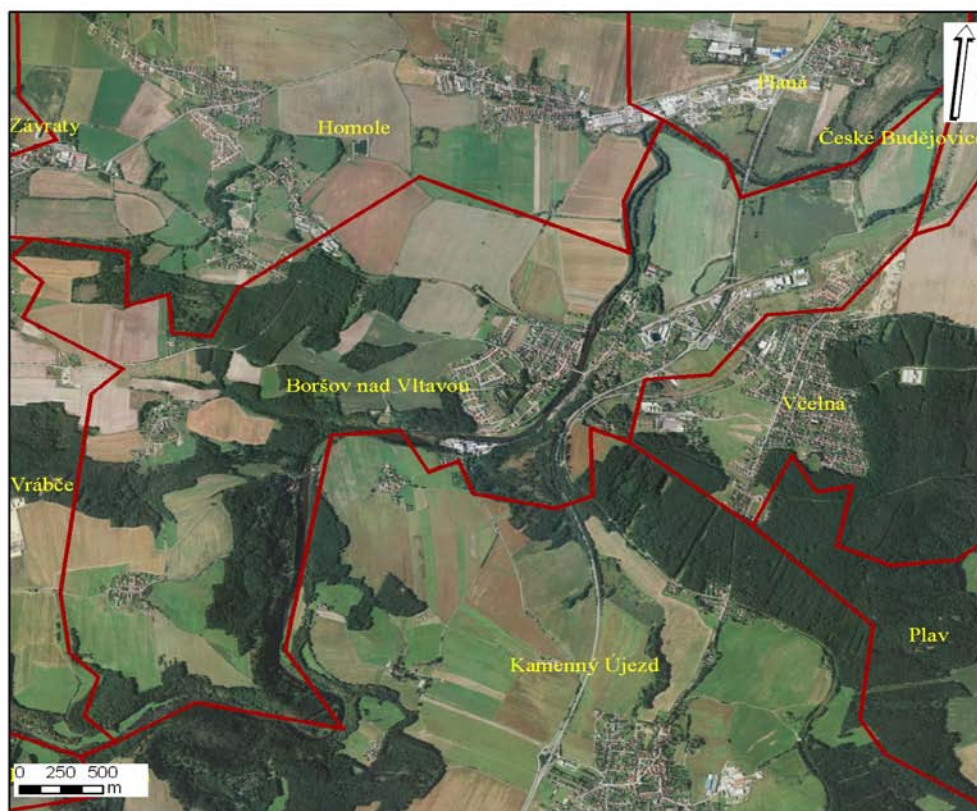
V Boršově byly během terénního průzkumu zaznamenány poměrně velké změny v rozšiřování zástavby. V tomto sídle vznikají větší plochy zástavby rodinných domů převážně koncentrované v zázemí řeky Vltavy. Hustota zástavby sice není příliš vysoká, ale stále se rozšiřuje klasicky podél staré zástavby dále do okolní krajiny. Při průzkumu bylo též pozorováno celkové ztvárnění nové zástavby, po architektonické i urbanistické stránce. A sice, že zde vzniká stejnorodý komplex moderních rodinných domků, ale absolutně architektonicky nenavazuje na starou zástavbu.

Obec nabízí rodičům dětí dvě mateřské školy a základní školu prvního stupně. Dále v obci sídlí obvodní oddělení Policie České republiky. Působí zde několik společenských organizací, např. rybářský svaz, farní charita, sbor dobrovolných hasičů, TJ Sokol atp. Pro turisty je zde atraktivním místem meandr řeky Vltavy, kde je vybudováno tábořiště.

Vývoj dopravní infrastruktury započal stavbou železné dráhy s koňským pohonem roku 1824. Dráha vedla z Českých Budějovic do Lince (trať vedla nad Poříčím, kde byla vystavěna stanice pro krmění koní). Posléze byla tato koněspřežná dráha přestavěna na železnici s parním pohonem, pro niž byl roku 1872 vybudován most. Boršov se také dočkal svého silničního mostu v době první světové války, který byl zbudován pro přívos osob a jako brod pro povozy. Od roku 1960 obci propojuje s Českými Budějovicemi městská hromadná doprava. Kolem obce též vede silnice E55^[15].

Výměra obce činí 996 ha. Největší plochu tvoří zemědělský půdní fond (566 ha) a území s lesními porosty s 229 ha. Vodních ploch náležících k obci zaujímají plochu 68 ha.

KATASTRÁLNÍ ÚZEMÍ OBCE BORŠOV NAD VLTAVOU

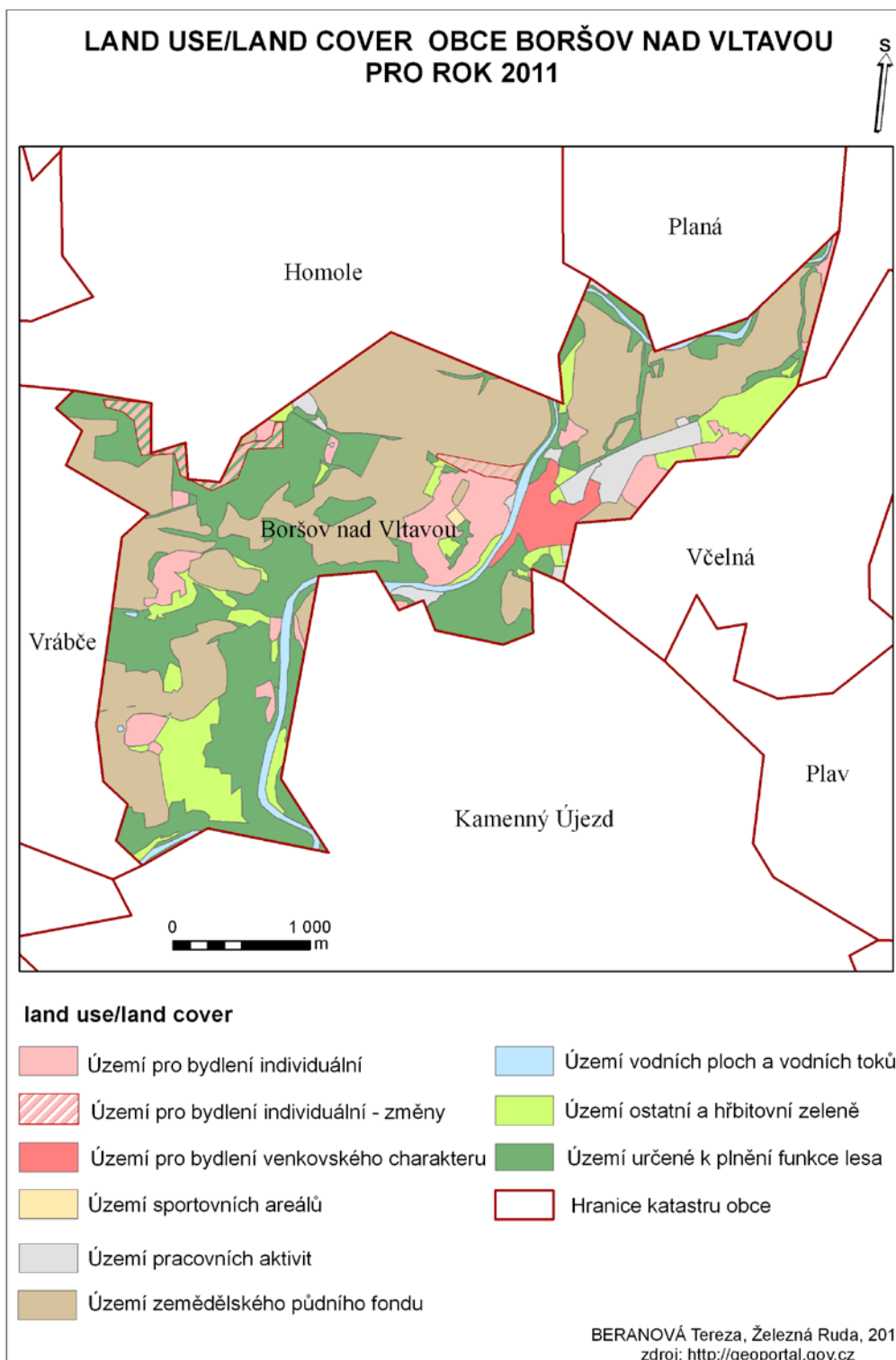

 Hranice katastru obce

BERANOVÁ Tereza, Železná Ruda, 2011
zdroj: <http://geportal.gov.cz>

Obr. č. 7: Katastrální území obce Boršov nad Vltavou

Mapa č. 3: Land use/land cover obce Boršov nad Vltavou, r. 2011 (se změnami oproti výchozímu roku 2008)

6.4. Katastrální území obce Včelná

Obec Včelná na souřadnicích 48°55'25.417" severní šířky a 14°27'13.801" východní délky se nachází 6 km jižně od Českých Budějovic v průměrné nadmořské výšce 438 m n. m.

Vznik obce je datován rokem 1784, kdy sídlo vzniklo spontánně podél císařské silnice z Budějovic do Lince. Samostatnou obcí byla prohlášena roku 1930. Obec Včelná ke svému jménu přišla nejspíše omylem písařů při jeho opisování, jelikož v úředních listinách z konce 19. století se vyskytuje dvojí jméno obce Binnendorf, neboli „Vnitřní“ ves či též „Mezives“ a Bienendorf, tedy „Včelí ves“. Od roku 1810 již v záznamech nalézáme pouze Bienendorf (zkráceně Včelná). Češky hovořící obyvatelé v dřívější době nazývali Včelnou jménem Bory nebo Na Borech, neboť se v okolí vsi rozléhají borové lesy^[16].

I přestože v obci nedochází k významnému nárůstu obyvatel během sledovaných let (viz. Tab. č. 5), dochází v této obci k masivní rodinné výstavbě. Nahlédneme-li ovšem do dřívějších let, např. do roku 1977, má Včelná 1 001 obyvatel. K 31. 12. 2009 v obci žilo 1 594 obyvatel (data z ČSÚ Jihočeského kraje).

Tab. č. 5 : Vývoj počtu obyvatel Včelné v letech 2004 – 2009 (stav k 1. 1. daného roku)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Počet obyvatel	1 504	1 516	1 511	1 539	1 549	1 573
Živě narození	12	16	11	14	10	11
Zemřelí	13	11	12	14	10	11
Přistěhovalí	43	54	67	51	47	58
Vystěhovalí	30	64	38	41	27	42
Přírůstek celkem	-1	5	-1	-	4	5

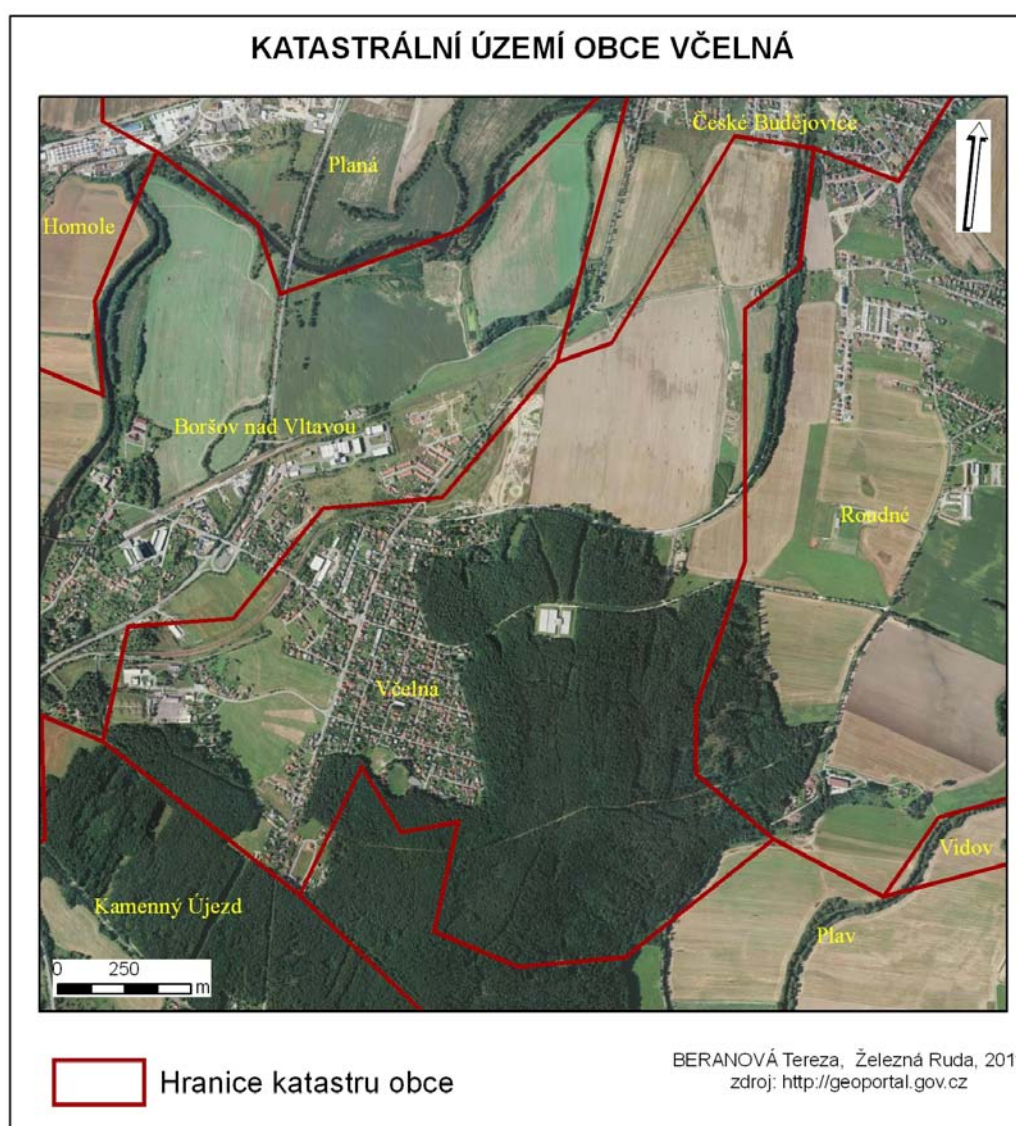
Zdroj: www.czso.cz

Předpokládá se, že nárůst se bude zvyšovat a zároveň se bude krátit jeho doba, proto obec rozšiřuje plochy pro bydlení. V této obci jsou plochy pro výstavbu již téměř vyčerpané, z tohoto důvodu se v budoucnu plánuje navázání další nové výstavby na již zastavěném území na severním okraji obce, kde se nacházejí dostatečně velké plochy pro výstavbu rodinných domků. Tímto krokem se obec snaží stabilizovat své dosavadní obyvatelstvo a zároveň nalákat ostatní mladé rodiny. Dle územního plánu obce z února roku 2011^[17] jsou v návaznosti na výstavbu obytné zóny navrženy i další funkční využití ploch, jako např. plochy pro podnikatelské aktivity. Zároveň je v plánu uvedeno

rozšíření a obnova polních a lesních cest a dále také revitalizace biokoridorů v katastru obce.

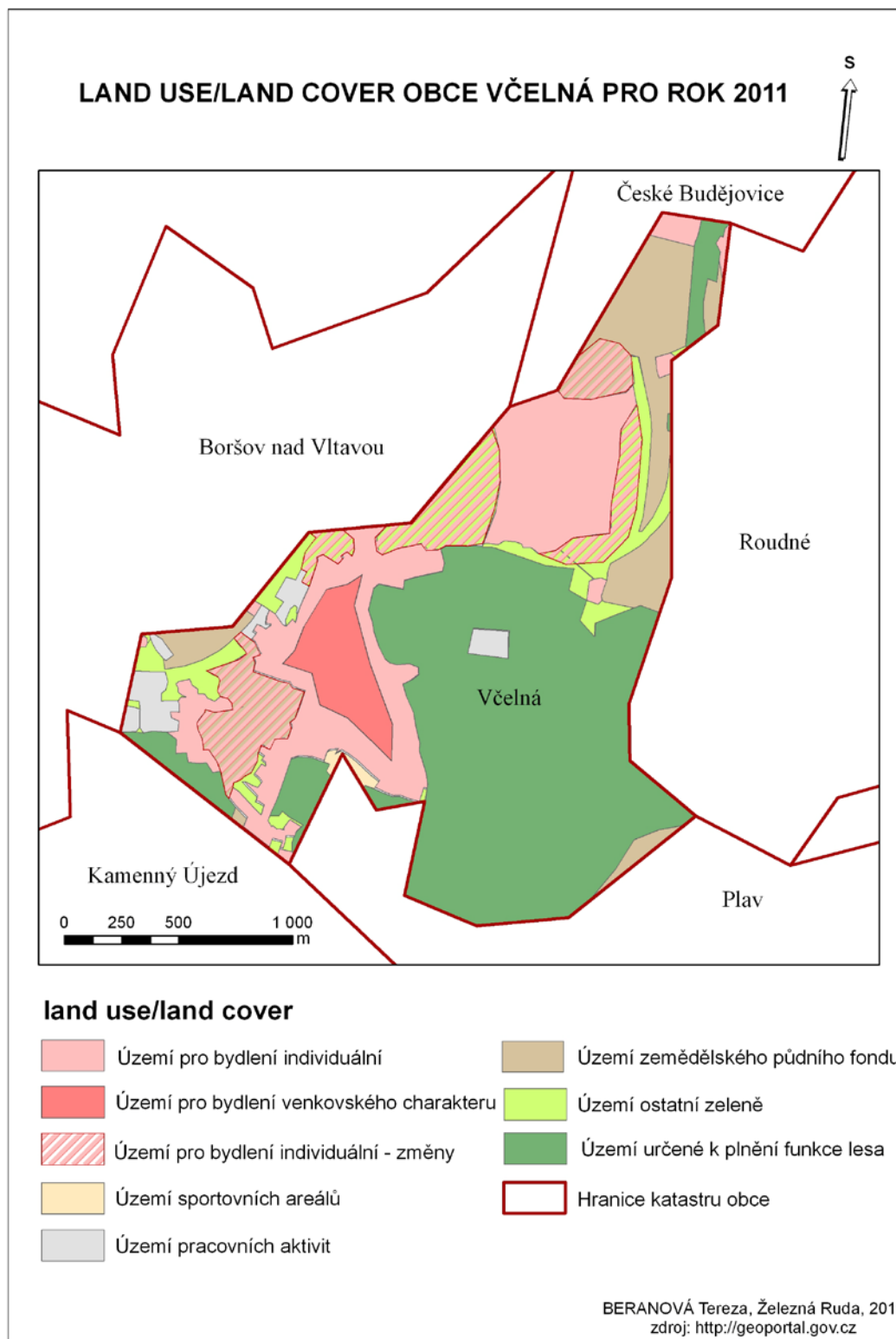
Obcí prochází dvě silnice III. třídy, číslo 00354 (České Budějovice – Rožnov) a č. 14326 (Včelná – Boršov nad Vltavou). Zatím pouze v návrhu je propojení D33/2 České Budějovice jižní tangenta a také plocha pro D1/6 dálnice D3 v úseku Borek – Nové Hodějovice – Dolní Třebotín ^[18].

Celková výměra plochy katastru Včelná činí 371 ha. Ačkoliv je plánovaná výstavba bydlení mohutná, stále největší plochu zabírá zemědělská půda se svými 160 ha. Druhou největší plochu představuje území funkce lesa, která má převážně břízový a dubový charakter.

Obr. č. 8: Katastrální území obce Včelná

Mapa č. 4: Land use/land cover obce Včelná, r. 2011 (se změnami oproti výchozímu roku 2008)

6.5. Katastrální území obce Roudné

Roudné, v historii nazývané též Růdné, Ruden, se souřadnicemi 48°56'5.571" severní šířky a 14°29'14.782" východní délky se rozprostírá podél levého břehu řeky Malše, cca 3 kilometry jižně od centra Českých Budějovic v nadmořské výšce 393 m n. m.

Nejstarší stopy osídlení katastru obce Roudné pocházejí z roku 1411. Jméno je odvozeno od rud obsažených v potoce. V držbě této obce, dříve dvora, se vystřídalo nemnoho šlechtických vlastníků. V 16. století obec odkoupilo město České Budějovice. Od roku 1890 je Roudné samostatnou obcí, ve které převažovala spíše německá část obyvatelstva. Po první světové válce zaznamenala obec první početnější vlnu obyvatel české národnosti, kterou došlo i k přeměně národnostního poměru. Nárůst obyvatel pokračoval až do druhé třetiny 19. století. Až v této době vznikla první souvislejší linie usedlostí na západě obce. Další přírůstky obyvatel obec zaznamenala ve 20. a 30. letech 20. století. V tomto období byl vybudován nový most přes řeku Malši a začala se utvářet místní část Nové Roudné. Roudné díky své kruhové návsi je možné označit za vrcholně středověkou lokační ves, pro niž jsou tyto typy návsi charakteristické^[19].

Při bližším průzkumu katastrálního území obce Roudné je zde jasně patrný i její postupný vývoj. Podél levého břehu řeky Malše byla vystavěna náves. V historické části obce objevíme sídla se zachovalými zemědělskými usedlostmi, některé dokonce s prvky zlidovělého baroka volut¹⁰ nebo s malovanými štíty. Nicméně některé z těchto usedlostí jsou v zanedbaném stavu. Na historické jádro obce dále navazuje patrová zástavba novější přibližně z 19. století. Již na první pohled je patrný úmysl o urbanistickou koncepci zástavby, která bude navazovat na tu zde doposud vybudovanou. Se zkracující se vzdáleností sídel ke krajskému městu České Budějovice mládne rovněž i zástavba obce Roudné. Obec za poslední léta prodělala nápadný rozvoj v oblasti bydlení související i s postupným zvyšováním obyvatel obce ve sledovaných letech 2004 – 2009 (viz tab. č. 6, str. 46). Dříve takový rozvoj výstavby neodpovídal možnostem sídla, a proto se dnes obec snaží, aby byl velký rozvoj výstavby doprovázen též rozvojem infrastruktury, jak veřejné tak technické, a v neposlední řadě i občanskou vybaveností. Důležitou součástí obce je Mateřská škola, kterou ocení zejména mladé rodiny s dětmi.

¹⁰ Voluta je spirálovitý motiv různých soustav výzdoby. Nejčastěji se využívají sestavy hlavic nebo volutové štíty.

K dalším vybavenostem patří například veřejná knihovna a kulturní dům. Podle návrhu ÚP ze srpna roku 2010^{11 [20]}, je nutné se zaměřit na posílení samostatnosti obce, aby noví obyvatelé nemuseli vyjíždět do krajského města za prací a nabídkou služeb. Řešením tohoto plánu by v realizaci mělo propojit komfortní bydlení v klidné krajině, s poměrně slušnou nabídkou služeb a dalším zázemím v obci. Zároveň je ale nutné zachovat historické jádro a zohlednit další cennosti kulturních, urbanistických a architektonických území. Následný vývoj výstavby bude nejspíše směřován jižním směrem.

Tabulka č. 6: Vývoj počtu obyvatel v Roudném v letech 2004 – 2009 (stav k 1. 1. daného roku)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Počet obyvatel	585	613	649	663	685	801
Živě narození	4	9	9	6	8	9
Zemřelí	4	2	3	4	4	3
Přistěhovalí	45	47	21	39	126	127
Vystěhovalí	17	18	13	19	14	16
Přírůstek celkem	28	29	8	20	112	111

Zdroj: www.czso.cz

Během terénního průzkumu byla vypořádána v dnešní době velmi moderní, ale také velmi nehezká stavba fotovoltaické elektrárny, budovaná v zázemí rozrůstající se obytné zóny (viz mapa č. 5). V oznámení o výstavbě této elektrárny^[21] se můžeme dozvědět, že je tato stavba dočasná, a to na dobu „pouze“ 25 let. Vlastníkem pozemku, na kterém je elektrárna vystavěna, je firma SOLAR PROJEKT, s. r. o. Podle zástupců stavební společnosti byla stavba směrem k zástavbě domů po celé délce zúžena z důvodu dodržení ochranného pásma. Tudíž namísto 12 110 ks fotovoltaických panelů jich bylo nainstalováno do provozu „pouze“ 11 600 ks. Oplocení bylo provedeno 4 m od stávajících oplocení nových rodinných domů. Ale přesto byla stavba provedena v rozporu se stavebním povolením, tím že nebyl dodržen počet trafostanic, v prostoru se měla nacházet jen jedna. Jelikož by tato samotná trafostanice nebyla dle stavební firmy hospodárná a byly objeveny ještě další technické „problémy“, musely být vystavěny trafostanice tři. I přes nesouhlas majitelů rodinných domů a jejich snahu o sabotování výstavby byla fotovoltaická elektrárna vystavěna. Nejenže tak majitelé rodinných domů

¹¹ ÚP= územní plán

při výhledu z okna koukají přímo na elektrárnu, ale celá fotovoltaická elektrárna znehodnotila krajinný ráz v této rezidenční části obce.

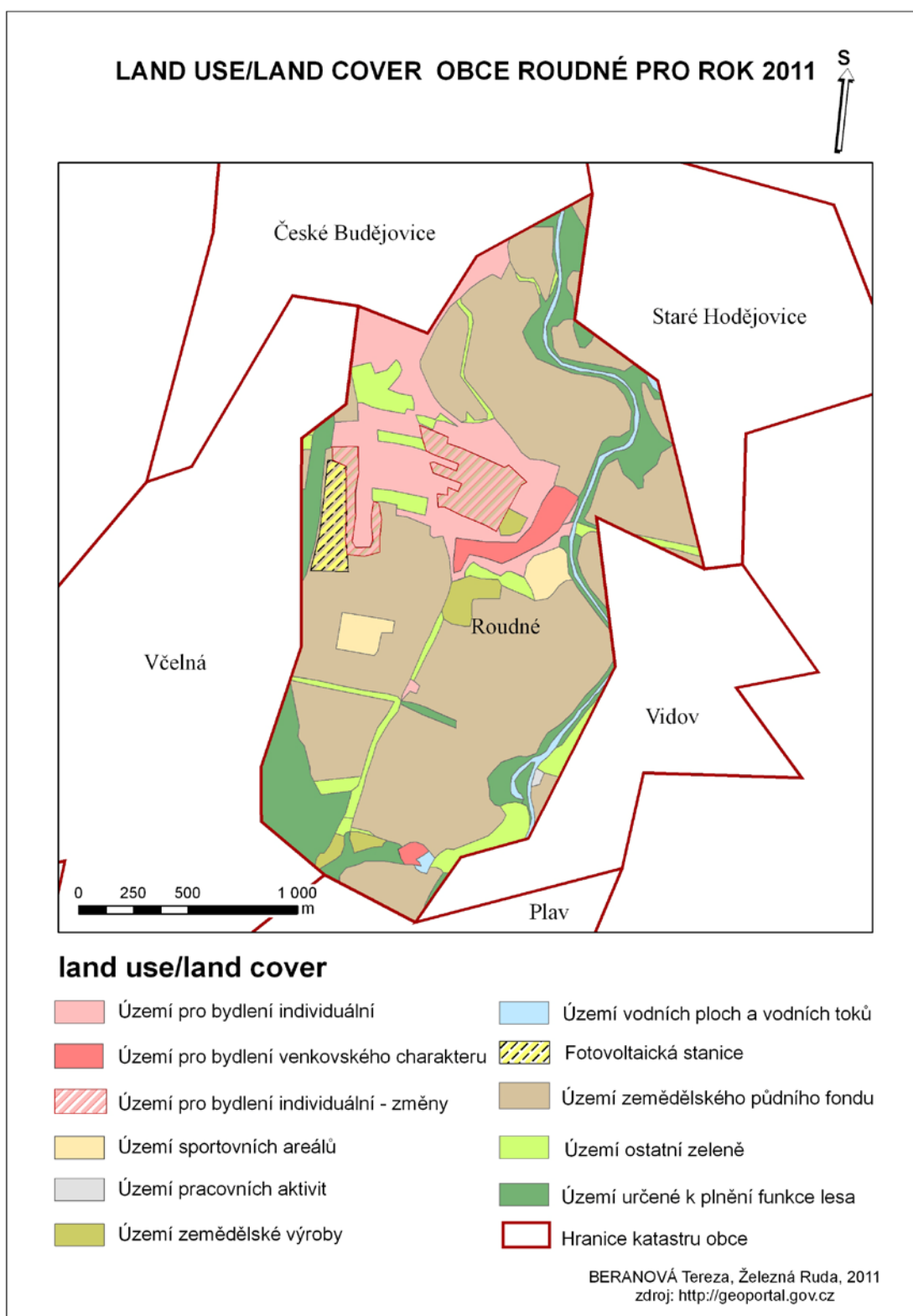
Z hlediska dopravní infrastruktury je Roudné nepravidelně rozděleno silnice III. třídy číslo 15532. Kromě toho je v katastru obce Roudné vymezen multimodální koridor M1, jehož integrální částí jsou koridory pro propojení na dálnici D3 a pro IV. železniční koridor. Tato skutečnost s sebou nese účinek zvýšení atraktivity bydlení v obci pouze z důvodu zlepšení dopravní dostupnosti. Živelnější rozvoj výstavby bude spíše situován na komerční a obchodní zóny v zázemí multimodálního koridoru M1.

Celková výměra obce se rovná 383 ha, z níž největší plochu zaujímá zemědělský půdní fond (280 ha). Lesy činí pouze 29 ha a vodní plochy 11 ha.

Obr. č. 9: Katastrální území obce Roudné

Mapa č. 5: Land use/ land cover obce Roudné, r. 2011 (se změnami oproti výchozmu roku 2008)

6.6. Katastrální území obce Staré Hodějovice

Obec Staré Hodějovice se souřadnicemi 48°56'43.375" severní šířky, 14°31'15.503" východní délky se rozprostírá zhruba 5 km jižně od Českých Budějovic v nadmořské výšce 474 m n. m. Část hranice katastru obce tvoří řeka Malše.

První zmínky o této obci pochází až ze starší doby bronzové (1900 – 1500 př. n. l.). První písemná zmínka o obci je datována rokem 1407 jako vlastnictví nedalekého Vidova. Dále se několikrát v historii vyskytla v dědických i kupních smlouvách, především z 15. století^[22].

Výjimečný tvar zdejší návsi nám připomíná zemědělský ráz obce. Hodějovice byly založeny jako čistě poddanská obec, proto na návsi nikdy nestál před rokem 1900 žádný kostel ani panské sídlo. Tvar návsi je specifický svou pravidelností čtverce, i přestože je vystavěna ve svažitém terénu.

Katastrální území obce je úzce spjato již s první vlnou suburbanizace v českobudějovické aglomeraci, spadající až do 20. – 30. let 20. století. Od této chvíle se začala markantně rozvíjet nová zástavba, převážně rodinných domků podél silnice ke krajskému městu České Budějovice. Tato zástavba nenarušovala zástavbu původní, neboť vznikala odděleně. Proces suburbanizace v obci od 70. let 20. století neustále nabírá na významu. Hlavně pro svoji atraktivnost z hlediska výstavby rodinných domků pro českobudějovické migranty. V průběhu let 90. a zejména tedy po roce 2000 suburbanizační proces svou intenzitu stupňuje. S enormní výstavbou souvisí samozřejmě nárůst počtu obyvatel. V období nejvyšší intenzity se počet téměř zdvojnásobil. Touto cestou nabývá obec novými obyvateli, hlavně z krajského města^[23]. V tabulce číslo 7 je přísun obyvatelstva patrnější.

Tab. č. 7: Vývoj počtu obyvatel Starých Hodějovic v letech 2004 – 2009 (stav k 1. 1. daného roku)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Počet obyvatel	920	952	985	1 013	1 053	1 068
Živě narození	9	7	11	10	8	4
Zemřelí	7	6	3	5	4	6
Přistěhovalí	63	58	56	59	54	37
Vystěhovalí	33	26	36	24	43	28
Přírůstek celkem	32	33	28	40	15	7

Zdroj: www.czso.cz

Nejnovější zástavba obce se postupně rozšiřuje směrem k Novým Hodějovicím. I přesto zůstávají Staré Hodějovice soudržné z hlediska zástavby. Většina novější zástavby navazuje na zástavbu z dřívějších let, leckde se nové stavby započaly v intravilánu obce. V současné době se o výstavbu rodinných domků a souboru vilové výstavby stará developerská společnost STING – Ing. Karel Masopust – stavební inženýring, která nabízí prodej 24 stavebních parcel. Z hlediska budoucího fungování obce lze tento rozmach hodnotit velmi kladně, poněvadž zde vzniká kompaktní obytná zóna a dále se připravuje rozvoj infrastruktury. Nastávající výstavba kvůli začínajícímu nedostatku parcel nejspíše dosáhla svého vrcholu. Proto do budoucích let můžeme předpokládat s mírnějším průběhem suburbanizace a nižší intenzitou výstavby. Jediným negativním rysem nové zástavby je fakt, že zástavba nepůsobí uceleně z architektonického hlediska. Některé domy působí moc honosně. Dále by se obec měla zaměřit na svou vybavenost, jelikož je zde zřízena pouze mateřská škola. Z firem obec nabízí např. AMFISSA; Autolakovna K +P; HoSPORT, s. r. o.; Fosbeton Estrich a další drobnější podnikatele.

Staré Hodějovice leží nedaleko silnice II. třídy číslo 156, příjezdovou cestou do obce představuje silnice III. třídy číslo 1561. Nejbližší železniční stanici má obec v sousedních Nových Hodějovicích. S krajským městem je propojena linkou MHD (na svém území leží 3 zastávky). Výstavba plánované dálnice D3 by mohla pro Staré Hodějovice být hrozbou, jelikož de facto oddělí nejvíce suburbanizovanou část území od samotného města České Budějovice. Přes území Hodějovic by dálnice měla též procházet, čímž se velmi zasáhne do charakteru krajinného rázu, případně se zde zvýší hluchnost a ekologické aspekty (zhoršení kvality ovzduší). Proto je pouhou otázkou zda se tato výstavba promítne do života v obci a atraktivitu území.

Celková výměra katastrálního území obce Staré Hodějovice činí 519 ha. Opět největší plochu představuje zemědělský půdní fond s 306 ha. Lesy zabírají území o rozloze 111 ha. Vodní plochy 14 ha.

KATASTRÁLNÍ ÚZEMÍ OBCE STARÉ HODĚJOVICE

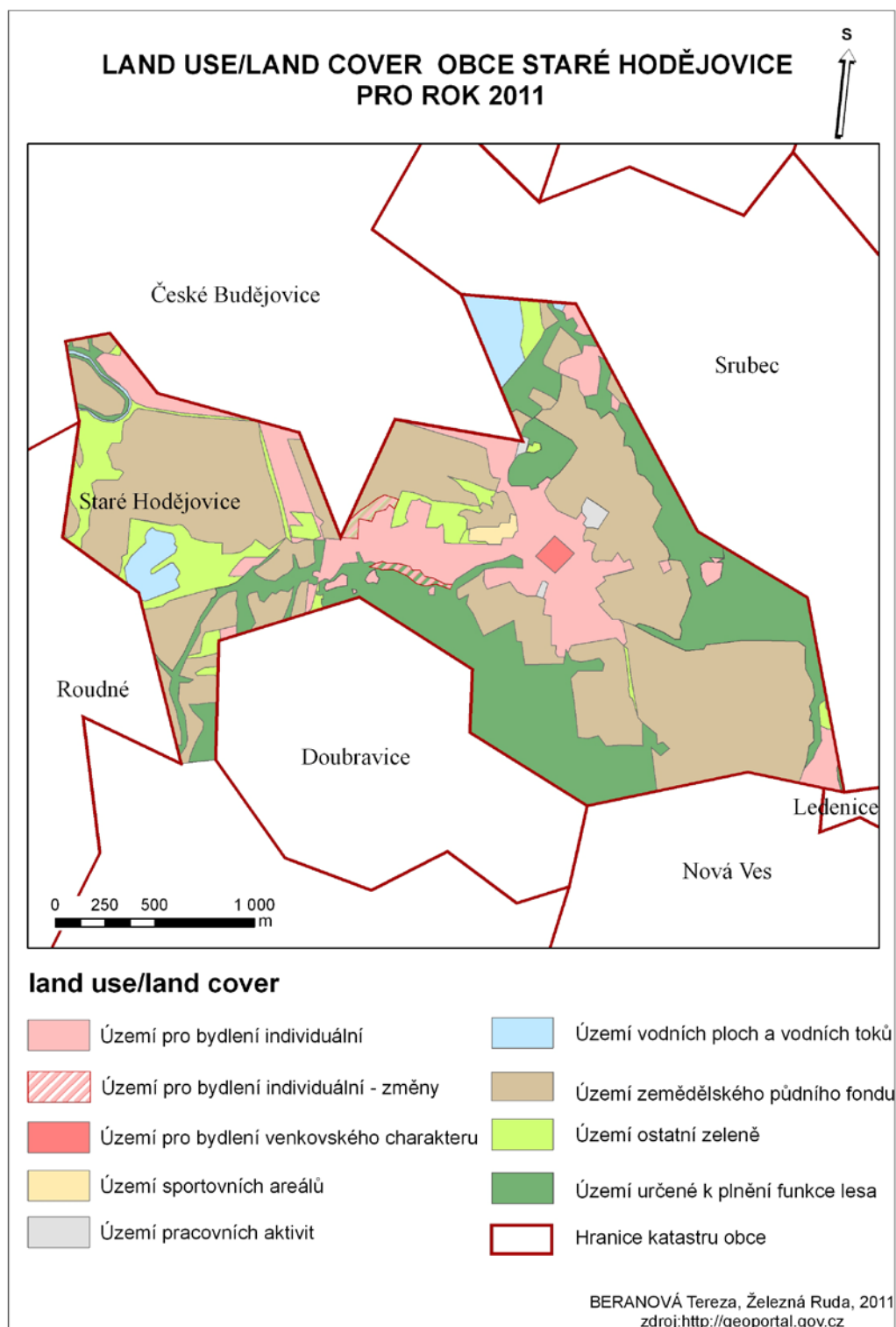

 Hranice katastru obce

BERANOVÁ Tereza, Železná Ruda, 2011
zdroj: <http://geoportal.gov.cz>

Obr. č. 10: Katastrální území obce Staré Hodějovice

Mapa č. 6: Land use/land cover obce Staré Hodějovice, r. 2011 (se změnami oproti původnímu roku 2008)

6.7. Katastrální území obce Srubec

Obec Srubec leží téměř 8 km jihovýchodně od jihočeské metropole města České Budějovice v nadmořské výšce 515 m n. m., na souřadnicích 48°56'53.006" severní šířky a 14°32'28.707" východní délky^[24].

Nejstarší dochovaná zmínka o obci má původ v roce 1439. Tehdy obec čítala 24 poddanských usedlostí. Před rokem 1539 obec odkoupilo město České Budějovice, ale jen o rok později musel být Srubec navrácen. Ve čtyřicátých letech 16. století zde byla nalezena bohatá ložiska stříbrné rudy. Roku 1541 zde vznikly první dvě šachty s názvem „Obrácení svatého Pavla“ a „U starého kozla“. Roku 1548 přibyly doly „na Pradědu“, „Chudá rada“, „Divoký muž“ a „Boží pomoc“ a roku 1565 ještě tři. Město České Budějovice roku 1602 definitivně odkoupilo Srubec. V roce 1828 měl Srubec již 43 domů a byl výhradně zemědělskou vesnicí. Rok 1850 byl pro tuto obec významný jejím osamostatněním. Od konce 18. století došlo k obnovení těžby stříbra mezi obcemi Staré Hodějovice a Srubcem, která byla roku 1852 zastavena. Další snahy o obnovu těžby ve 20. století byly neúspěšné^[25].

Obec, jako i ostatní obce suburbánního lemu města České Budějovice prožívá velmi dynamický rozvoj v oblasti bydlení. Z velké části je tento potenciál rozvoje území obce orientován na hranici území. V současnosti nelze předpokládat vyšší rozvoj a výstavbu, především rodinných domků, pokračující za případný obchvat. Je tedy nutné nalézt vhodná řešení z hlediska krajiny a samozřejmě navázat na urbanistickou koncepci tohoto sídla. Srubec se skládá z více částí, a to částí Na Škardě a částí Stará Pohůrka. Nejmasivnější vývoj výstavby můžeme díky terénnímu průzkumu přisoudit samotnému Srubci a dále oblasti Na Škardě, kde podél původní zástavby navazují místa novější zástavby a také jsou zde pro ni připraveny další parcely. Z tabulky číslo 8 lze vyčíst, že se obec rozrůstá kromě zástavby i do počtu obyvatel.

Tab. č. 8: Vývoj počtu obyvatel ve Srubci v letech 2004 – 2009 (stav k 1. 1. daného roku)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Počet obyvatel	1 107	1 193	1 300	1 387	1 522	1 635
Živě narození	14	13	10	18	16	19
Zemřelí	5	7	5	3	8	9
Přistěhovalí	100	124	106	148	145	151
Vystěhovalí	23	23	24	28	40	35
Přírůstek celkem	86	107	87	135	113	126

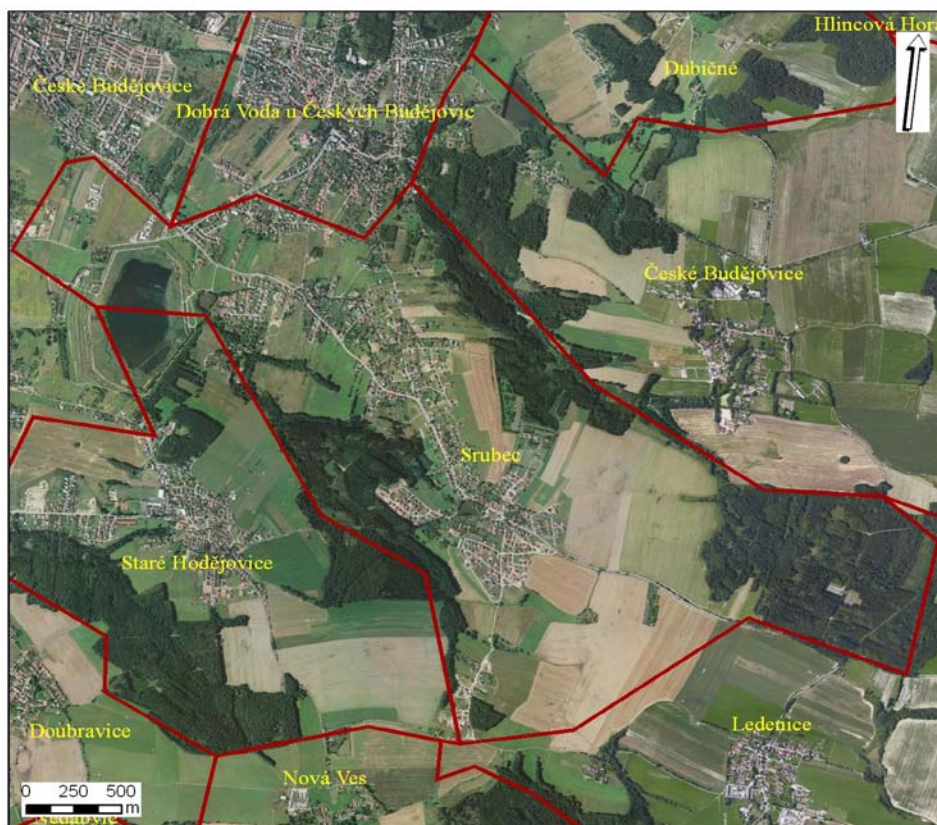
Zdroj: www.czso.cz

Obec je vybavena mateřskou školkou. Působí zde sdružení dobrovolných hasičů. Nachází se zde i veřejná knihovna. K nejvýznamnějším podnikatelským firmám a ostatním službám obce patří KOVO – VIKI, FUKA – nákladní doprava, Effect Distribuce, s. r. o., JH Stavitelství atp.

Do obce Srubec vede z krajského města silnice II. třídy číslo 157. V soudobém územním plánu obce je vytyčen především rozvoj dopravní infrastruktury obce. Oblasti Srubce se dotýká koridor dopravní infrastruktury pro umístění dálnice D3. Propojení silnice II/157 na dálnici D3 je pro obec velkou prioritou. Realizací této dálnice ovšem vzroste naléhavost, již dnes potřebného obchvatu obce. Tímto vzniká problematika začlenění obchvatu obce do krajiny a otázka samotného napojení obce na tento obchvat. Toto napojení na dálnici bude dle územního plánu obce ^[26] provedeno pouze v případě, že nejdříve bude vystavěn obchvat a posléze bude silnic II/157 na dálnici D3 pomocí mimoúrovňové křižovatky. Po realizaci těchto kroků bude obec atraktivnějším místem k nastěhování, díky dobrému silničnímu spojení, jak s krajským městem České Budějovice, tak následně i s Prahou.

Celková výměra katastru obce dosahuje 600 ha, z čehož nejvíce je zde zastoupen zemědělský půdní fond (355 ha) a lesy (153 ha). Vodní plochy činí pouhých 15 ha.

KATASTRÁLNÍ ÚZEMÍ OBCE SRUBEC

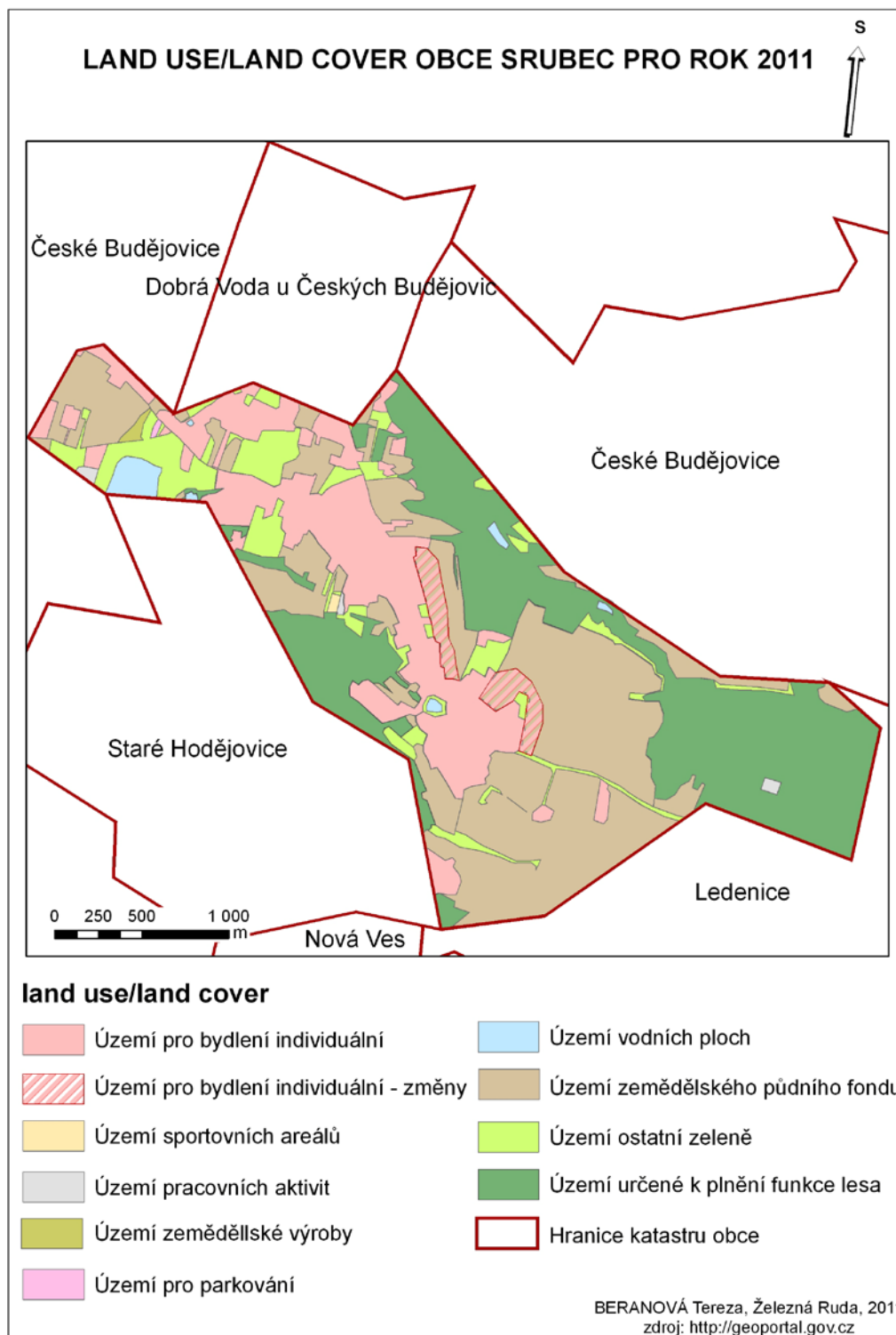

 Hranice katastru obce

BERANOVÁ Tereza, Železná Ruda, 2011
zdroj: <http://geoportal.gov.cz>

Obr. č. 11: Katastrální území obce Srubec

Mapa č. 7: Land use/land cover obce Srubec, r. 2011 (se změnami oproti původnímu roku 2008)

6.8. Dobrá Voda

Dobrá Voda u Českých Budějovic se souřadnicemi 48°58'5.545" severní šířky a 14°31'29.766" východní délky se nalézá 2 km východně od Českých Budějovic v nadmořské výšce 450 m n. m.

Samotný název obce napovídá, že historie této obce se odvíjí od léčivého pramene vody. Před několika desetiletími sice pozbyla léčivých účinků, ale vyvěrá dodnes. Léčebné účinky vody vznikly díky výskytu různých rud na území obce od 16. století. Těžil se zde křemen, pyrit, arzenopyrit doprovázen ryzím zlatem (ukončení těžby a uzavření dolu počátkem 1. světové války). Z doby počínající těžby také přicházejí první zmínky o založení obce Dobrá Voda. Osidlování obce započalo až ve druhé polovině 16. století, do této doby se zde nacházelo jen několik polností v zázemí sousedních vesnic (Suché Vrbné, Hlinsko, Pohůrka). V 60. letech 18. století došlo k obnovení těžby, byly obnoveny některá díla a otevřen nový důl. Jelikož byla těžba ztrátová, musela být opět zastavena a to počátkem 19. století. Roku 1850 se Dobrá Voda stala součástí obce Mladé, od které se osamostatnila po roce 1902. Díky léčivým účinkům vody vyvěrající ze skal, město vybudovalo v 18. století lázně. Postupem času však význam obce, jakožto lázeňské vsi upadal, avšak se Dobrá Voda stala alespoň oblíbeným výletním místem ^[27].

Počátkem 20. století si majetnější měšťané Českých Budějovic nechali vystavět vily. Původní obyvatelstvo tvořila větší část německá, ale po přílivu nového obyvatelstva se začala velmi rychle počesťovat. Dobrá Voda se vyznačuje nepravidelnou uliční sítí. Proces suburbanizace a živelný rozvoj výstavby a osidlování zde započal až v průběhu posledních staletí. Nejvyšší nárůst obyvatelstva (viz tabulka číslo 9) můžeme pozorovat v roce 2008, kdy celkový přírůstek činí 62 obyvatel. V témže roce zde bylo dokončeno 96 bytů.

Tab. č. 9: Vývoj obyvatelstva v Dobré Vodě v letech 2004 – 2009 (stav k 1. 1. daného roku)

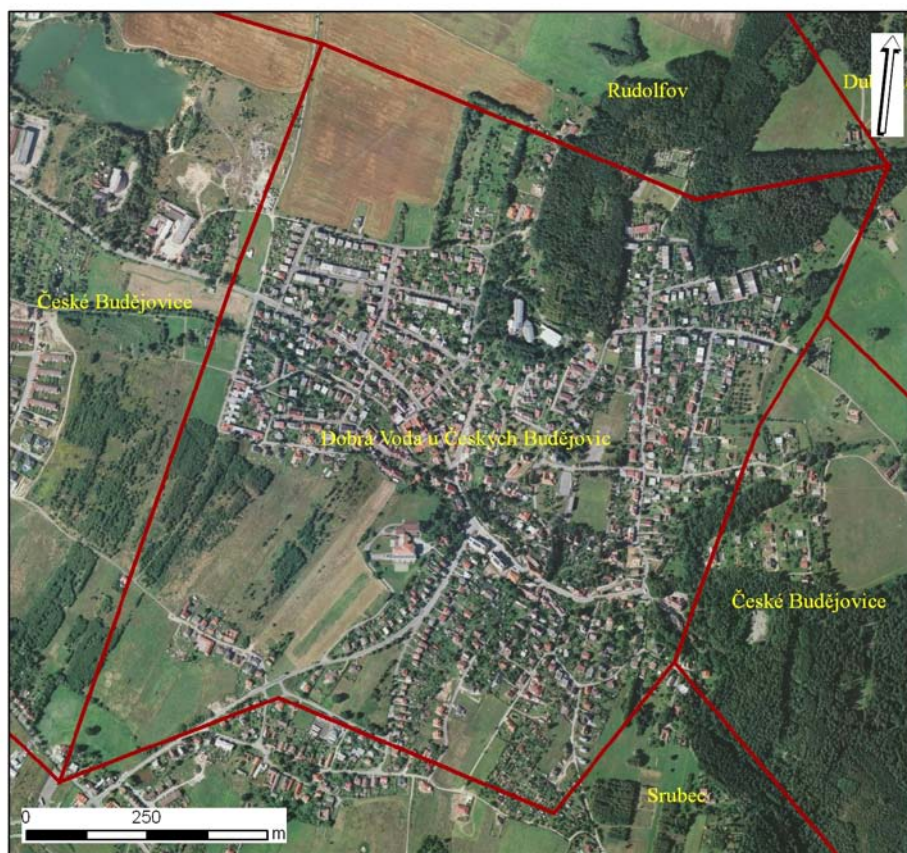
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Počet obyvatel	2 317	2 309	2 326	2 341	2 369	2 431
Živě narození	23	16	18	25	21	28
Zemřelí	82	70	69	66	57	72
Přistěhovalí	98	135	133	128	160	143
Vystěhovalí	47	64	67	59	62	61
Přírůstek celkem	-8	17	15	28	62	38

Zdroj: www.czso.cz

Během terénního průzkumu však nebyl registrován tak masivní rozvoj výstavby jako v okolních obcích, jelikož tato obec již znatelně disponuje naplněním stavebních parcel, a proto nebude patrný její další rozvoj výstavby. V obci je vybudován souvislý urbanizovaný celek zástavby rodinných domů.

Celková výměra katastru obce Dobrá Voda je 154 ha, z níž 91 ha zaujímá plocha zemědělského půdního fondu.

KATASTRÁLNÍ ÚZEMÍ OBCE DOBRÁ VODA

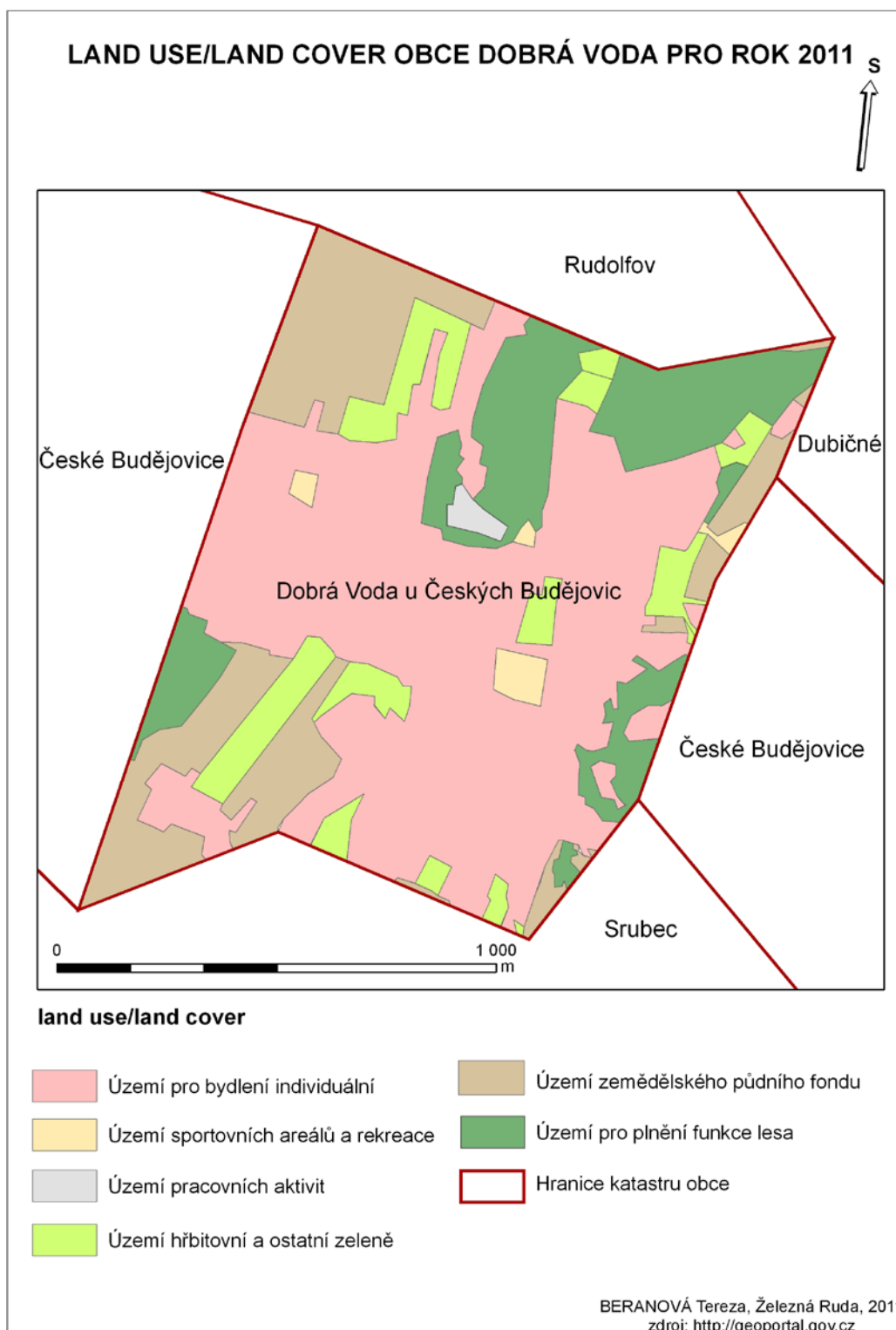

 Hranice katastru obce

BERANOVÁ Tereza, Železná Ruda, 2011
zdroj: <http://geoportal.gov.cz>

Obr. č. 12: Katastrální území obce Dobrá Voda

Mapa č. 8: Land use/land cover obce Dobrá Voda, r. 2011

7. Závěr

Suburbanizační proces v zázemí větších měst, který se v České republice projevuje přibližně od 90. let 20. století, s sebou přináší změny ve využívání pokryvu země v těsném okolí těchto měst, ale i celkového fyzického prostoru. Prvním cílovým krokem v této práci bylo vymezení řešeného území, a to jižního suburbánního lemu města České Budějovice, které je přesně vymezeno v kapitole 4., a to pomocí funkce nahlížení do katastru nemovitostí (viz kap. 4.). Hlavním cílem práce bylo zhodnocení využití země a krajinného pokryvu (land use/land cover) v jižním suburbánním lemu města České Budějovice. Během práce byla využita řada navzájem se doplňujících metod. V předkládané práci byla použita analýza využití ploch a krajinného pokryvu ve sledovaném území na základě ortofotosnímků z roku 2008, doplněná zpřesněním a aktualizací získaných mapových podkladů vlastním terénním šetřením a posléze byla tato získaná data převedena do prostředí GIS, kde byly vytvořeny vlastní mapové výstupy. Pro tyto mapové výstupy byla použita upravená legendy CORINE, která byla nejprve zkrácena pro potřeby této práce, tím vznikla agenda, dle které se jednotlivé složky land use/land cover vyhodnocovaly. Pomocí programu ArcMap 9.1 a ortofotosnímků z geoportalu cenia (www.geoportal.cenia.cz) vznikly mapové výstupy, v nichž je znázorněno využití země v jednotlivých katastrech obcí jižního suburbánního lemu města České Budějovice pro rok 2008 a také změny, které zde nastaly do roku 2011. Tyto změny jsou podloženy vlastním terénním průzkumem prováděným v dubnu 2011.

Počáteční hypotéza o nárůstu počtu obyvatel a rozšiřování zástavby rodinných domů ve všech obcích jižního suburbánního lemu města České Budějovice se, vyjma katastrálního území obce Plané se potvrdila. Proces suburbanizace v jižní části suburbia Českých Budějovic je vskutku velmi masivní, vzhledem k porovnání se severní částí (podrobněji viz bakalářská práce Krupka, 2011).

Nejživelnější projevy nárůstu zástavby byly pozorovány v katastrálním území obce Litvínovice, kde převažuje individuální rodinná zástavba a směrem k městu České Budějovice získává zástavba silně příměstské prvky. Nejrozšířenějšími územími zástavby je, v této obci, okolí Stromovky a Střelnice. V obci Boršov nad Vltavou byl zaznamenán rozvoj výstavby podél železnice, kde se také rozšiřuje individuální rodinná zástavba, která ovšem z architektonického hlediska nenavazuje na starou sídelní zástavbu obce. V katastrálním území obce Včelné je rozvoj výstavby též velmi masivní,

ale již ubývá množství volných ploch pro další rozvoj zástavby. Lze očekávat, že v katastrálním území obce Včelné dojde v příštích letech k útlumu rozvoje suburbanizace. Dle územního plánu této obce z února roku 2011 jsou navrženy další plochy pro využití výstavby obytné zóny a navíc i plochy pro pracovní aktivity. V katastrálním území obce Roudné se objevil výrazný nárůst zástavby individuálního bydlení a navíc i výstavba fotovoltaické elektrárny, která velmi narušuje krajinný ráz a snižuje estetickou hodnotu již zastavěné obytné zóny v její těsné blízkosti. Růst obytných zón v obci je podmíněn navazujícím rozvojem infrastruktury, jak veřejné, tak i dopravní. Obec má v úmyslu snížit vyjíždku obyvatel za prací a službami do krajského města České Budějovice, a proto se soustředí na rozvoj samostatnosti obce. Je zde předpokládána rozrůstající se zástavba v jižním směru katastrálního území obce. Markantní je vývoj výstavby v katastrálním území obce Staré Hodějovice, které se svojí zástavbou přibližují k obci Nové Hodějovice (nezasahují do sledovaného území jižního suburbánního lemu města České Budějovice). První vlna suburbanizace se zde začala rozvíjet již ve 20. – 30. letech 20. století. Zástavba rodinných domů se v současné době rozrůstá podél silnice směřující ke krajskému městu České Budějovice. Při terénním průzkumu byla v obci vyzorována velká soudržnost z hlediska zástavby a také návaznost na zástavbu starou. Obec Staré Hodějovice je v dnešní době na vrcholu procesu suburbanizace, tudíž se dá předpokládat její postupný útlum. Jedinou hrozbou je navazující výstavba dálnice D3, která jednak oddělí suburbanizované území obce od jádra aglomerace České Budějovice a přinese rovněž rizika dalších neekologických aspektů (hluk, znečištění ovzduší). V katastrálním území obce Srubec byl zaznamenán rozvoj zástavby především přímo v jejím intravilánu, kde je zábor zemědělského půdního fondu velmi znatelný. Obec Srubec musí ovšem pro svůj následný rozvoj nalézt další vhodné plochy, kam by se mohla zástavba rozrůstat. Dobrá Voda je typ obce, která již zaznamenala útlum zástavby, jelikož již nemá ve svém katastrálním území dalších prostorů pro výstavbu obytné zóny. Je to také jedna z obcí, u které by se dalo v budoucnu předpokládat její spojení aglomeračního typu s městem České Budějovice. Většina obcí sledovaného území jižního suburbánního lemu města České Budějovice předpokládá pozitivní vliv napojení na dálnici D3, kromě již zmiňované obce Staré Hodějovice. Toto napojení je pro většinu obcí výhodné kvůli vzniku prostoru pro využití výstavby komerčních zón právě podél dálnice. V jediném katastrálním území obce Planá, jak již bylo zmíněno, neproběhl znatelnější rozvoj výstavby. Jediným potenciálem této obce je prostor bývalého vojenského letiště, které bude nyní

podporováno Evropskými fondy, a tudíž by se obec mohla stát alespoň více navštěvovanou. Může se tedy i zde předpokládat její budoucí nárůst v přírůstku obyvatelstva a rozvoj výstavby individuálních rodinných domů.

Celkový stav sledovaného území jižního suburbálního lemu města České Budějovice se dá považovat za poměrně pozitivní, mimo plochy zabrané pro výstavbu fotovoltaické elektrárny v katastrálním území obce Roudné. Rozvoj výstavby katastrálních území všech sledovaných obcí se projevuje především záběrem ploch zemědělského půdního fondu na úkor ploch pro výstavbu. Dále jsou zde viditelné i částečné záběry území ostatní zeleně a z části i území s lesními porosty. Možných důvodů proč se více změn projevuje právě v jižním suburbálním lemu města České Budějovice oproti severní části je několik. Důležitým důvodem by mohla být kvalitnější dopravní návaznost na jádrové město České Budějovice, možnost sehnání levnějších prodejních parcel ve sledovaném území či kvalitnější vybavenost samotných katastrálních území obcí jižního suburbia oproti suburbium severnímu (podrobněji viz bakalářská práce Krupka, 2011).

8. Seznam použité literatury a ostatních pramenů

BIČÍK, I., KUPKOVÁ, L. (2006): Vývoj využití ploch v Pražském městském regionu. In: Ouředníček, M. ed.: Sociální geografie Pražského městského regionu. Univerzita Karlova v Praze. Praha, s. 42-63.

BOLTIŽIAR, M., OLAH, B. (2009): Krajina a jej struktura (Mapovanie, zmeny a hodnotenie). UKF v Nitre, Fakulta Prírodných Vied, Nitra. 148 s.

BUZEK, L. (1995): Půdní fond a jeho ochrana. Vydání první. Ostrava: Ostravská univerzita, 142 s. ISBN 80-7042-728-0.

CULEK, M. (ed.), 1996. Biogeografické členění České republiky. Enigma, Praha. 347 s.

DEMEK, J. (1981): Nauka o krajině. 1. vyd., SPN, Praha, 234 s.

DEMEK, J., MACKOVČIN, P. (ed) a kol. (2006): Hory a nížiny. Zeměpisný lexikon ČR. 2. vydání. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, Brno, 580 s.

DOBROVOLNÝ, P. (1998): Dálkový průzkum Země. Digitální zpracování obrazu / 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 208 s. ISBN 80-210-1812-7

DOXIADIS, C. A. (1969): The city (II): Ecumenopolis, world-city of tomorrow. Impact of Science on Society, 19, č. 2, s. 179-193.

HAMPL, M., GARDAVSKÝ V., KÜHNL K. (1987): Regionální struktura a vývoj systému osídlení ČSR. Univerzita Karlova. Praha.

HAMPL, M. a kol. (1996): Geografická organizace společnosti a transformační procesy v České republice. Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy. Praha.

HAMPL, M. (2005): Geografická organizace společnosti v České republice: transformační procesy a jejich obecný kontext. Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy. Praha.

HAVRLANT, M., BUZEK, L. (1985): Nauka o krajině a péče o životní prostředí. SPN, Praha. 126 s.

HRŮZA, J., ZAJÍC, J. (2002): Vývoj urbanismu 1. díl. ČVUT, Praha.

JOHNSTON, R. J., GREGORY, D., PRATT, G., WATTS, M., eds. (2000): The Dictionary of Human Geography, fourth edition, Blackwell Publishers, Oxford, str. 883.

KOLÁŘ, J. (1990): Dálkový průzkum Země, 1. vyd., Praha: Nakladatelství technické literatury, s. 170

KRAFT, S. (2009): Doprava v Českých Budějovicích a v jejich zázemí. In: Kubeš, J. a kol.: "Urbánní geografie Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace I." Ústav vedy a výskumu Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, s. 105 - 117. ISBN: 978-80-8083-733-4.

KUBEŠ, J. (2009a): Poloha, struktura, infrastruktura a obraz Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace. In: Kubeš, J. a kol.: "Urbánní geografie Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace I." Ústav vedy a výskumu Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, s. 51 - 105. ISBN: 978-80-8083-733-4.

KUBEŠ, J. a KOL. (2009b): Urbánní geografie Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace II. Ústav vedy a výskumu Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, s. 189 ISBN: 978-80-8083-734-4.

KUBEŠ, J., ŠVEC, P. (2009): Populační vývoj v typech sídelních jednotek Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace mezi lety 1850 - 2005. In: Kubeš, J. a kol.: "Urbánní geografie Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace I." Ústav vedy a výskumu Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, s. 31-50. ISBN: 978-80-8083-733-4.

LOKOČ, R. LOKOČOVÁ, M. (2010): Vývoj krajiny v České republice. Publikace didaktických materiálů. 2B06126

MAIER, J. ed. (2002): Urbanistická čítanka. Česká komora architektů, Praha, str. 1-69.

MAIER, J. (2004): Územní plánování. ČVUT, Praha.

MULÍČEK, O. (2008): Geografie sídel. In: Toušek, V., Kunc, J., Vystoupil, J. a kol.: "Ekonomická a sociální geografie." Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 105-114, ISBN 978-80-7380-114-4

- MUSIL, J. (1977):** Urbanizace v socialistických zemích. Praha. Svoboda.
- MUSIL, J. (1996):** Urbanizace. In.: Velký sociologický slovník. 2. svazek, P-Z, Karolinum, Praha, str. 1358-1359
- NEUHÄUSLOVÁ-NOVOTNÁ, Z., et al. (1998):** Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky: textová část. 1. vyd., Academia, Praha. 341 s.
- OUŘEDNÍČEK, M. (2002):** „Suburbanizace v kontextu urbanizačního procesu“. s. 39–54 In: Sýkora, L. (ed.): „Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky.“ Praha: Ústav pro ekopolitiku.
- OUŘEDNÍČEK, M., TEMELOVÁ, J. (2008):** Současná česká suburbanizace a její důsledky. Veřejná správa 11, č. 4, s. I-IV. ISSN 1213-6581.
- OUŘEDNÍČEK, M. (2011):** Suburbanizace v České republice: aktéři suburbánního rozvoje. Geografické rozhledy, 20, č. 3, s. 2-5. ISSN 1210-3004.
- ŘÍHA, J. (1974):** Zdroje biosféry a problémy životního prostředí, Praha, Dům techniky ČVTS. In: Havrlant, M., Buzek L.(1985): Nauka o krajině a péče o životní prostředí. SPN, Praha. 126 s.
- SKALICKÝ, V. (1988):** Regionálně fytogeografické členění. In: Hejný, S., Slavík, B. et al.: Květena České socialistické republiky 1: Academia, Praha. s. 103 – 121. 557 s.
- SKLENIČKA, P. (2003):** Základy krajinného plánování. Naděžda Skleničková, Praha. 321 s.
- SÝKORA, L. (2003):** Suburbanizace a její společenské důsledky. Sociologický časopis, 39(2): 55 – 71s.
- TOMÁŠEK, M. (2000):** Půdy České republiky. ČGÚ, Praha.
- VOŽENÍLEK, V. (2000):** Geografické informační systémy I. Pojetí, historie, základní komponenty. Olomouc, Univerzita Palackého v Olomouci, s. 173.
- VINK, A. P. A. (1983):** Landscape ecology and land use. Longman. London. 264 s.
- ZLATNÍK, A., RAUŠER, J. (1966):** Biogeografie I. In: Atlas ČSSR. ÚSKG, Praha.

ŽIGRAI, F. (1983): Krajina a jej využívanie. 1. vyd., UJEP, Brno. 131 s.

Dokumentace

Zákon ČR č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny

Zákon ČR č. 289/1995 Sb. lesní zákon

Internetové zdroje

^[1] *Centrum pro krajinu*. [online]. [cit. 2011-03-21].

<http://www.centrumprokrajinu.cz/vyzkum_vyuzivani_krajiny_cz.html>

^[2] *FAO* [online]. [cit. 2011-03-21].

<http://www.fao.org/docrep/003/x0596e/X0596e01e.htm#P213_18188>

^[3] *Geografické informační systémy. GISCOM*. [online]. [cit. 2011-03-21].

<<http://www.giscom.cz/co-je-gis-1/>>

^[4] *CENIA – Česká informační agentura životního prostředí*. [online]. [2011-04-06]

<http://www.cenia.cz/_C12572160037AA0F.nsf/showProject?OpenAgent&PID=CPRJ7T3H42O2&cat=about>

^[5] *Město České Budějovice*. [online]. [2011-04-06].

< <http://www.c-budejovice.cz/SiteCollectionDocuments/metodika%C3%9APPa%C3%9APD-0307.pdf>>

^[6] *ČÚZK, Český úřad zeměměřičský a katastrální, nahlížení do katastru nemovitostí*.

[online]. [2011-04-06].

<<http://nahlizenidokn.cuzk.cz/>>

^[7] *BusinessInfo.cz. Oficiální portál pro podnikání a export*. [online]. [2011-04-20].

<<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/jihocesky-kraj/charakteristika-jihoceskeho-kraje/1000923/40978/#obyv>>

^[8] *Genealogie Českobudějovicka*. [online]. [2011-04-10].

<<http://jihogen.wz.cz/1.htm#litvinovice>>

- [9] *Oficiální stránky obce Planá* [online]. [2011-04-10].
<<http://www.obecplana.cz/index.php?art=page&parent=letiste>>
- [10] *Oficiální stránky obce Planá* [online]. [2011-04-10].
<<http://www.obecplana.cz/index.php?art=page&parent=historie-obce>>
- [11] *Oficiální stránky obce Planá*. [online]. [2011-04-10].
<<http://www.obecplana.cz/index.php?art=page&parent=letiste>>
- [12] *Město České Budějovice*. [online]. [2011-04-10].
<<http://www.c-budejovice.cz/cz/zivotni-prostredi-bydleni-doprava/stranky/letiste.aspx>>
- [13] *Oficiální stránky obce Boršov nad Vltavou*. [online]. [2011-03-20].
<<http://borsovnvlt.cz/obec/>>
- [14] *Genealogie Českobudějovicka*. [online]. [2011-04-10].
<<http://jihogen.wz.cz/b.htm#borsvlt>>
- [15] *Oficiální stránky obce Boršov nad Vltavou*. [online]. [2011-04-10]
<<http://borsovnvlt.cz/historie-obce/>>
- [16] *Oficiální stránky obce Včelná*. [online]. [2011-04-18]
<<http://www.vcelna.cz/historie.htm>>
- [17] *Oficiální stránky obce Včelná*. [online]. [2011-04-18]
<http://www.vcelna.cz/ou/uredni_deska/2011-03-07_text_vcelna_navrh.pdf>
- [18] *Oficiální stránky obce Včelná*. [online]. [2011-04-18]
<http://www.vcelna.cz/ou/uredni_deska/2011-03-07_text_vcelna_navrh.pdf>
- [19] *Oficiální stránky obce Roudné*. [online]. [2011-04-18]
<<http://www.roudne.cz/index.php/o-obci/historie>>
- [20] *Oficiální stránky obce Roudné*. [online]. [2011-04-18]
<<http://www.roudne.cz/files/navrh%20zadani%20UP%20Roudne.pdf>>
- [21] *Oficiální stránky obce Roudné*. [online]. [2011-04-18]
<<http://roudne.cz/files/7126%2009%20o-1.pdf>>

[22] *Oficiální stránky obce Staré Hodějovice*. [online]. [2011-04-18]

<<http://www.starehodejovice.cz/obec/>>

[23] *Suburbanizace, Česká republika*. [online]. [2011-04-20]

<http://www.suburbanizace.cz/07_hodejovice.htm>

[24] *Oficiální stránky obce Srubec*. [online]. [2011-04-18]

<<http://www.srubec.cz/zakladni-informace/d-1004/p1=52>>

[25] *Oficiální stránky obce Srubec*. [online]. [2011-04-18]

<<http://www.srubec.cz/historie/d-1005>>

[26] *Oficiální stránky obce Srubec*. [online]. [2011-04-18]

<<http://www.srubec.cz/novy-uzemni-plan/ds-1009/archiv=0&p1=63>>

[27] *Oficiální stránky obce Dobrá Voda*. [online]. [2011-04-18]

<http://www.dobravodaucb.cz/web_CZ/historie.php>

9. Seznam příloh

Obr. 13 Land use/land cover katastrálního území obce Litvínovice v roce 2008

Obr. 14 Land use/land cover katastrálního území obce Planá v roce 2008

Obr. 15 Land use/land cover katastrálního území obce Boršov nad Vltavou v roce 2008

Obr. 16 Land use/land cover katastrálního území obce Včelná v roce 2008

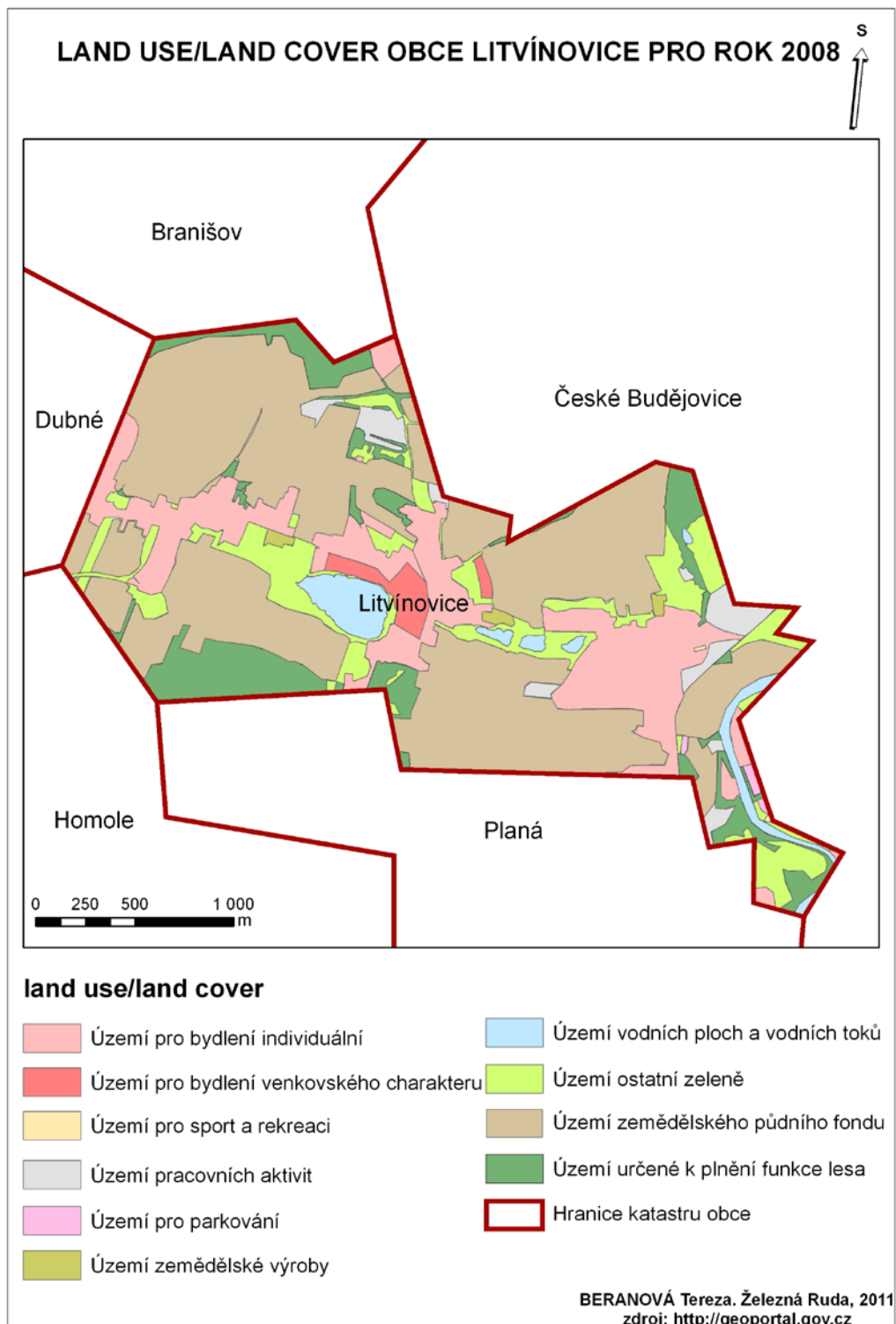
Obr. 17 Land use/land cover katastrálního území obce Roudné

Obr. 18 Land use/land cover katastrálního území obce Staré Hodějovice v roce 2008

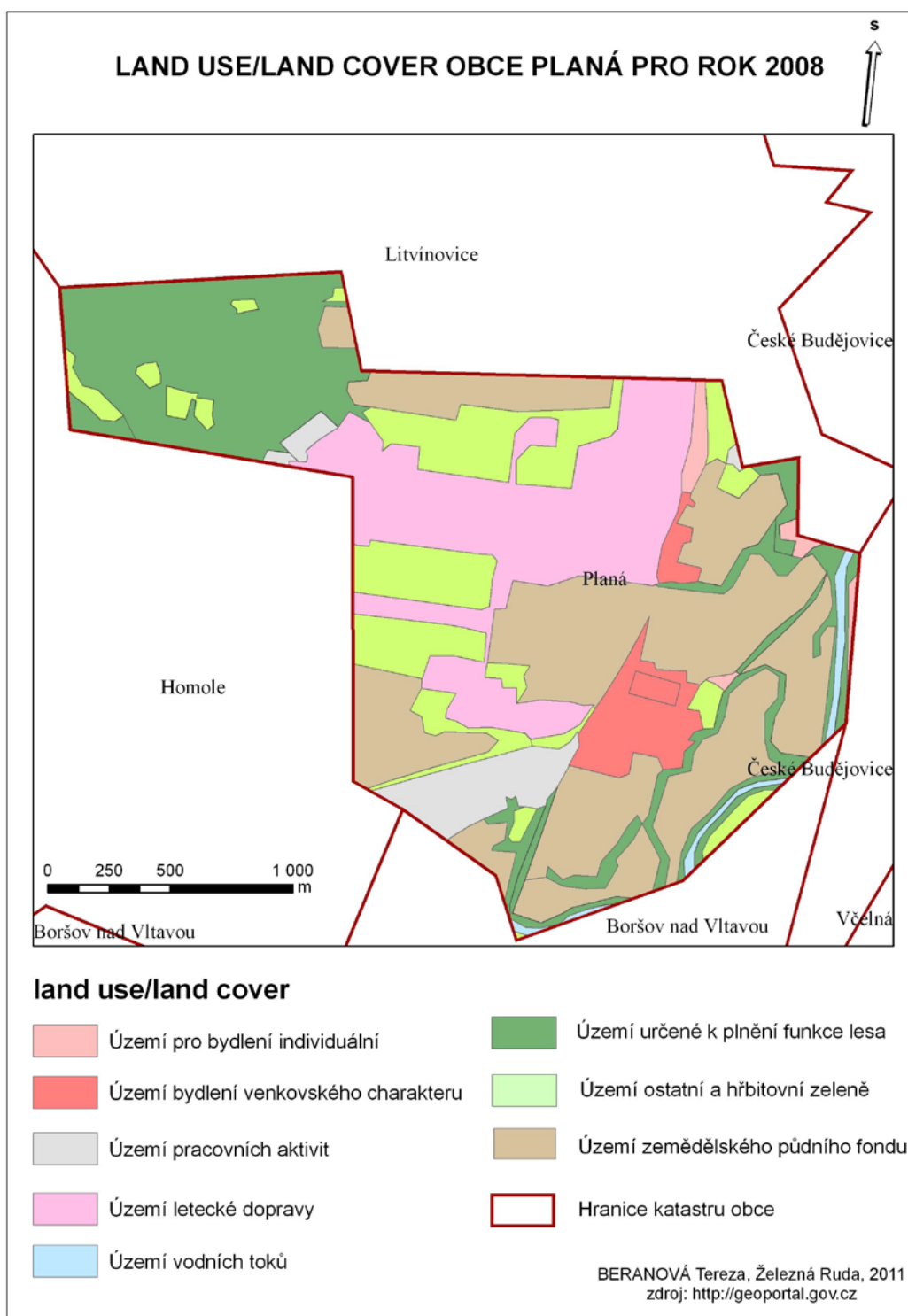
Obr. 19 Land use/land cover katastrálního území obce Srubec v roce 2008

Obr. 20 Land use/land cover katastrálního území obce Dobrá Voda v roce 2008

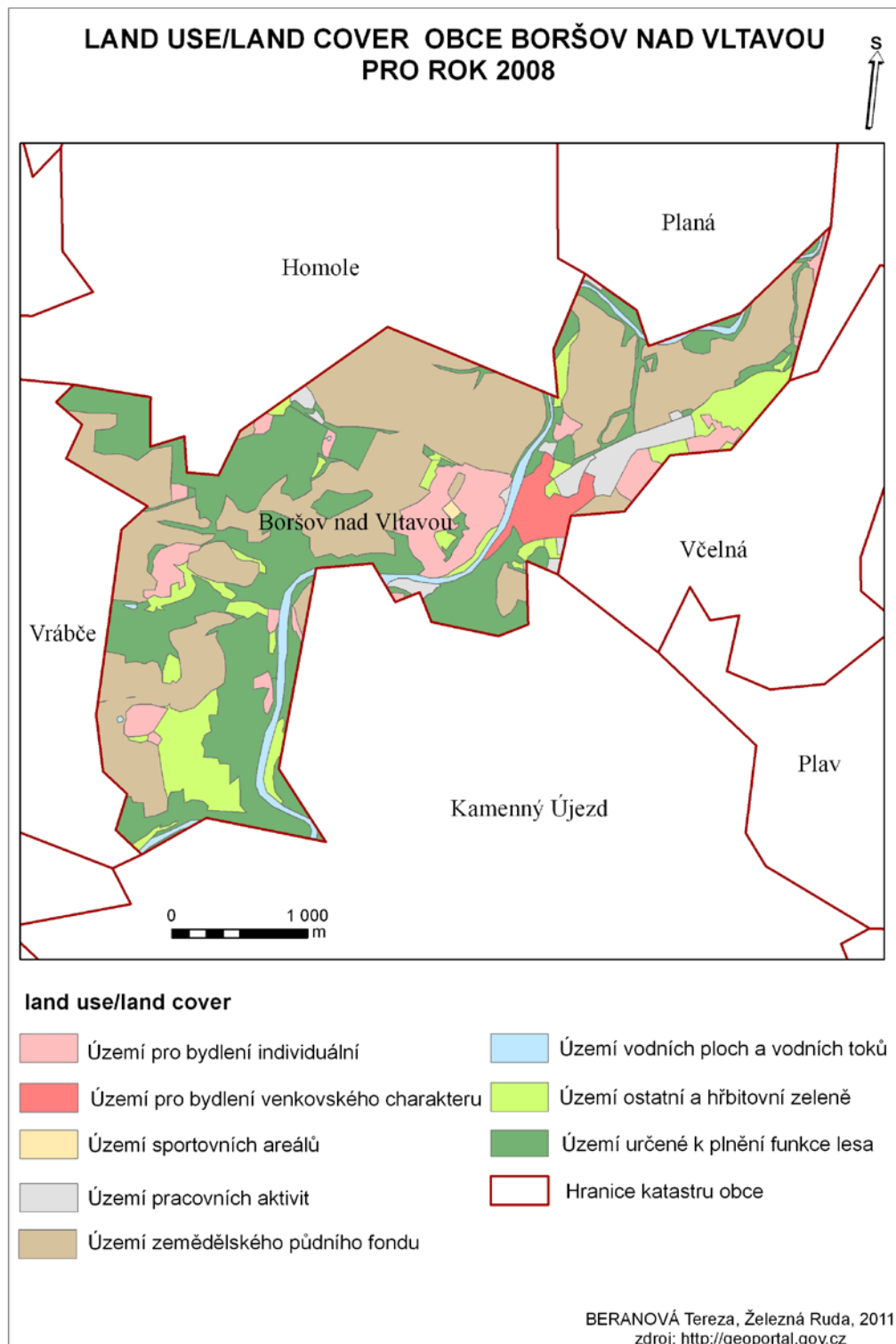
10. Přílohy

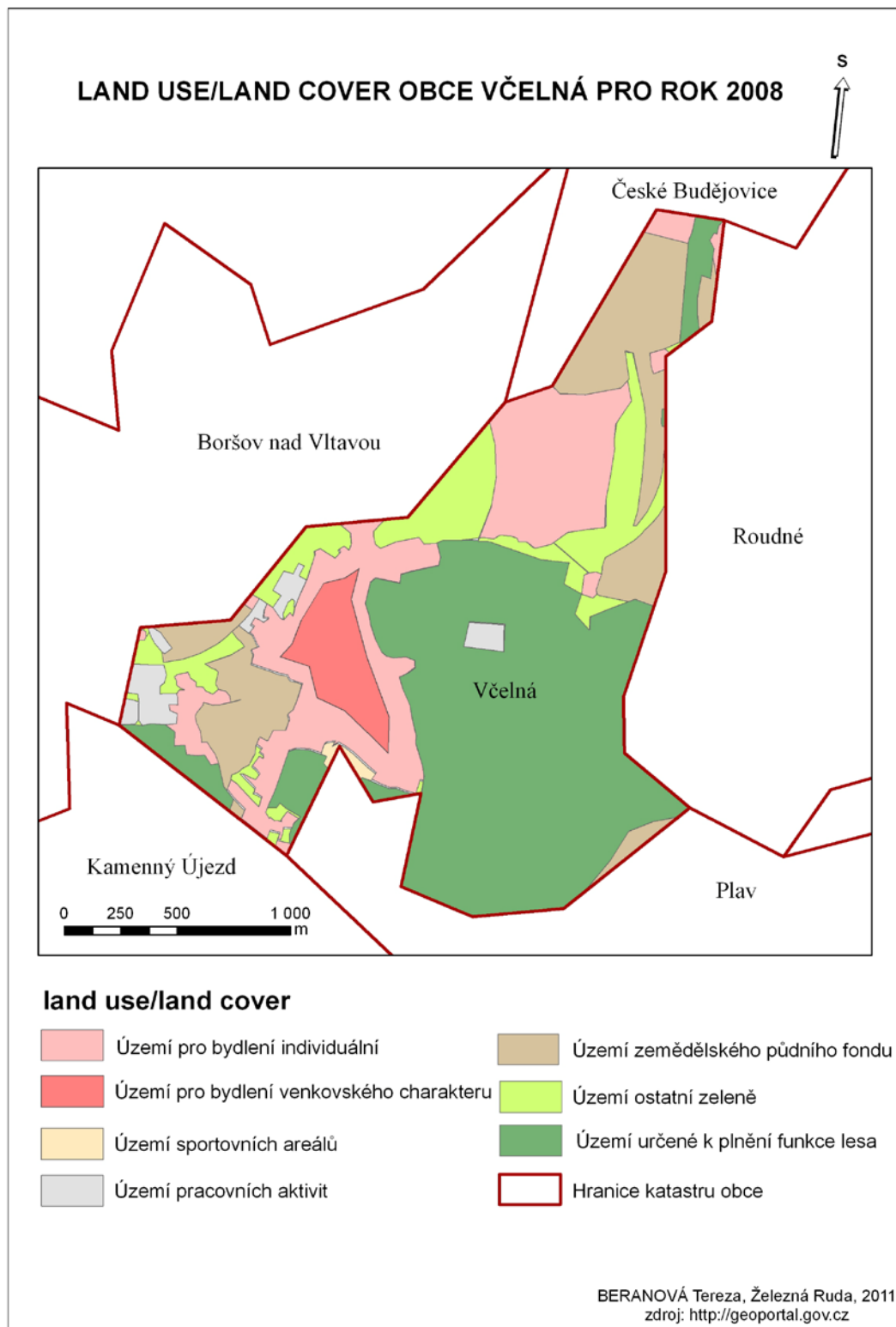
Obr. 13 Land use/land cover katastrálního území obce Litvínovice v roce 2008

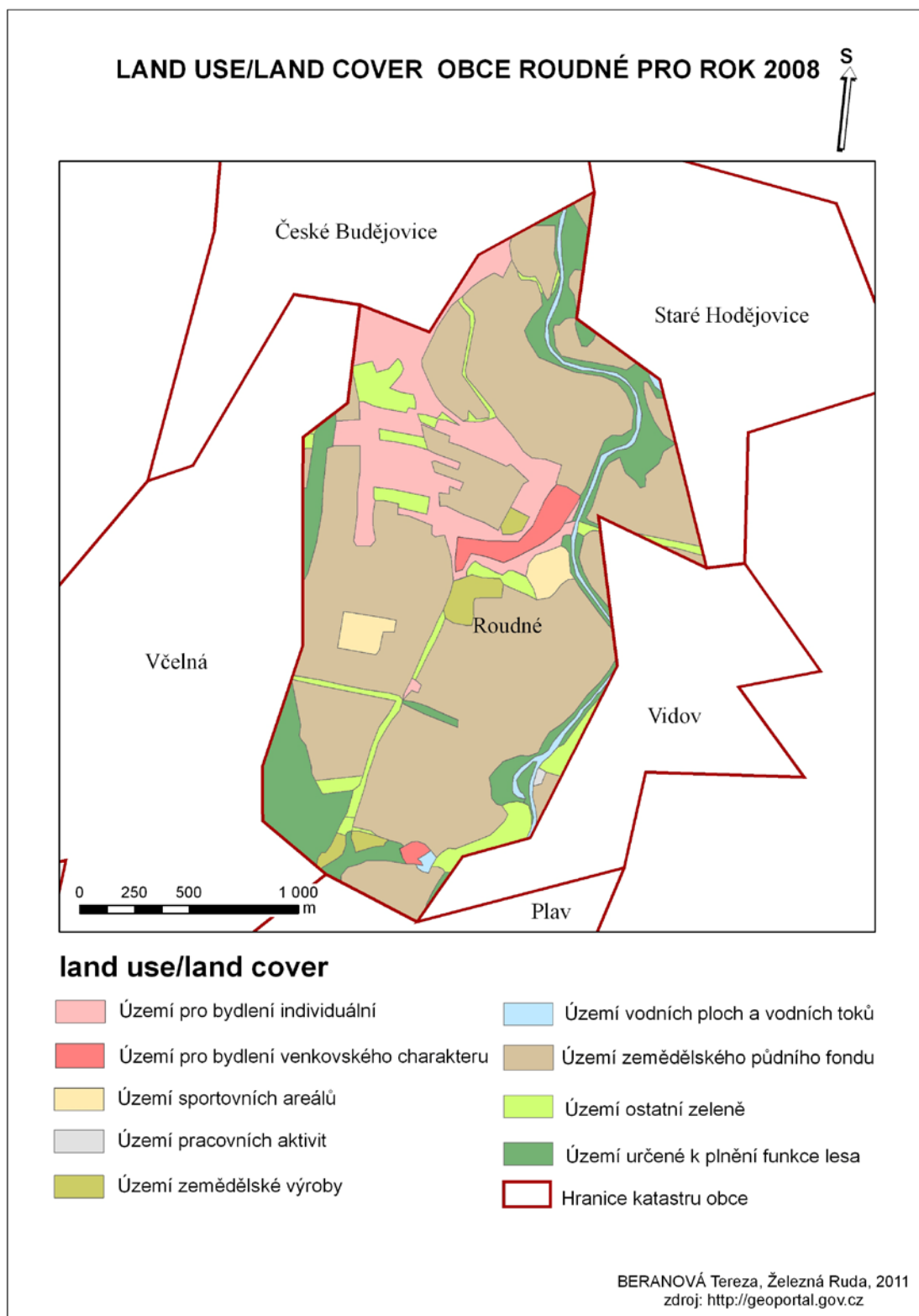
Obr. 14 Land use/land cover katastrálního území obce Planá v roce 2008

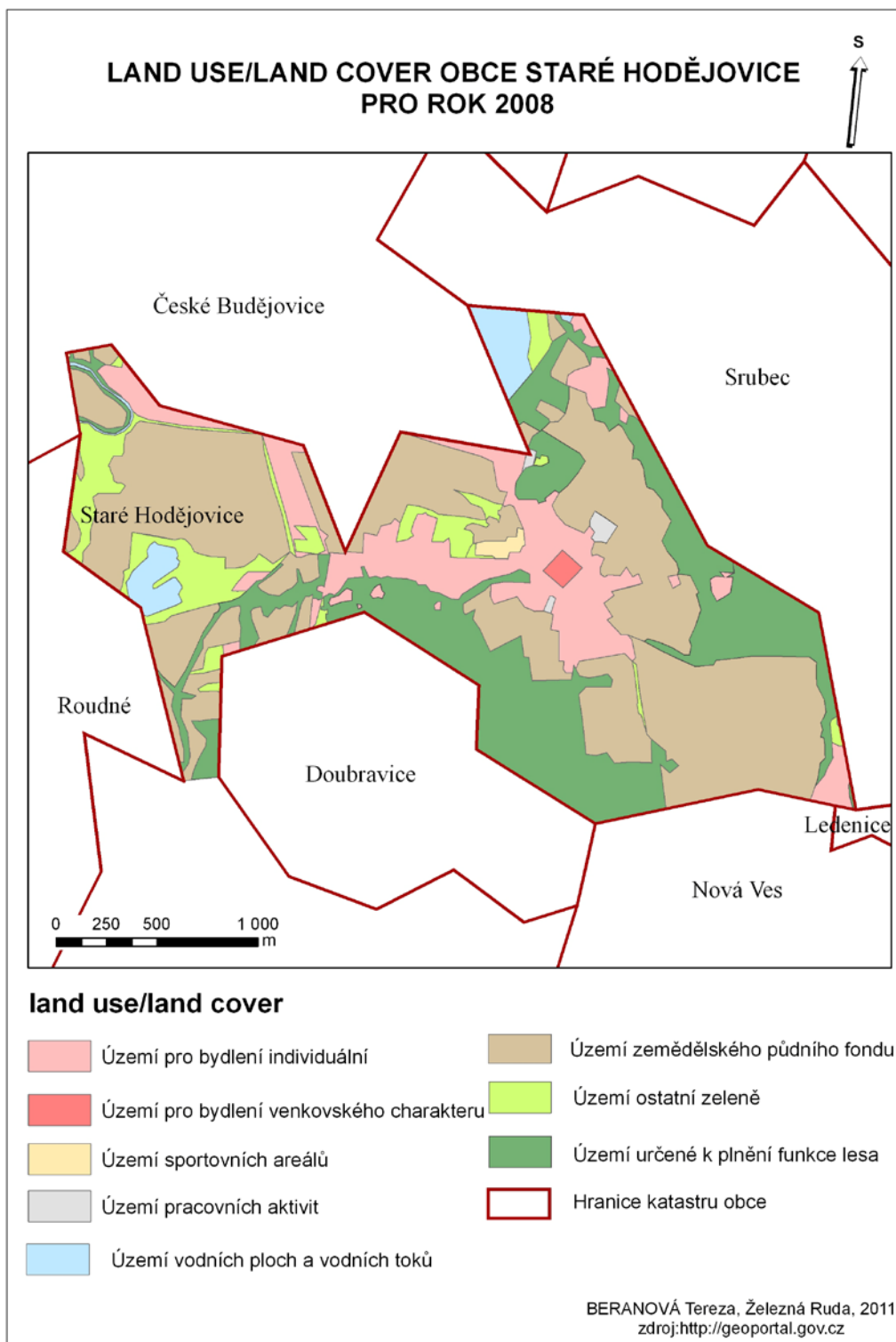
Obr. 15 Land use/land cover katastrálního území obce Boršov nad Vltavou v roce 2008

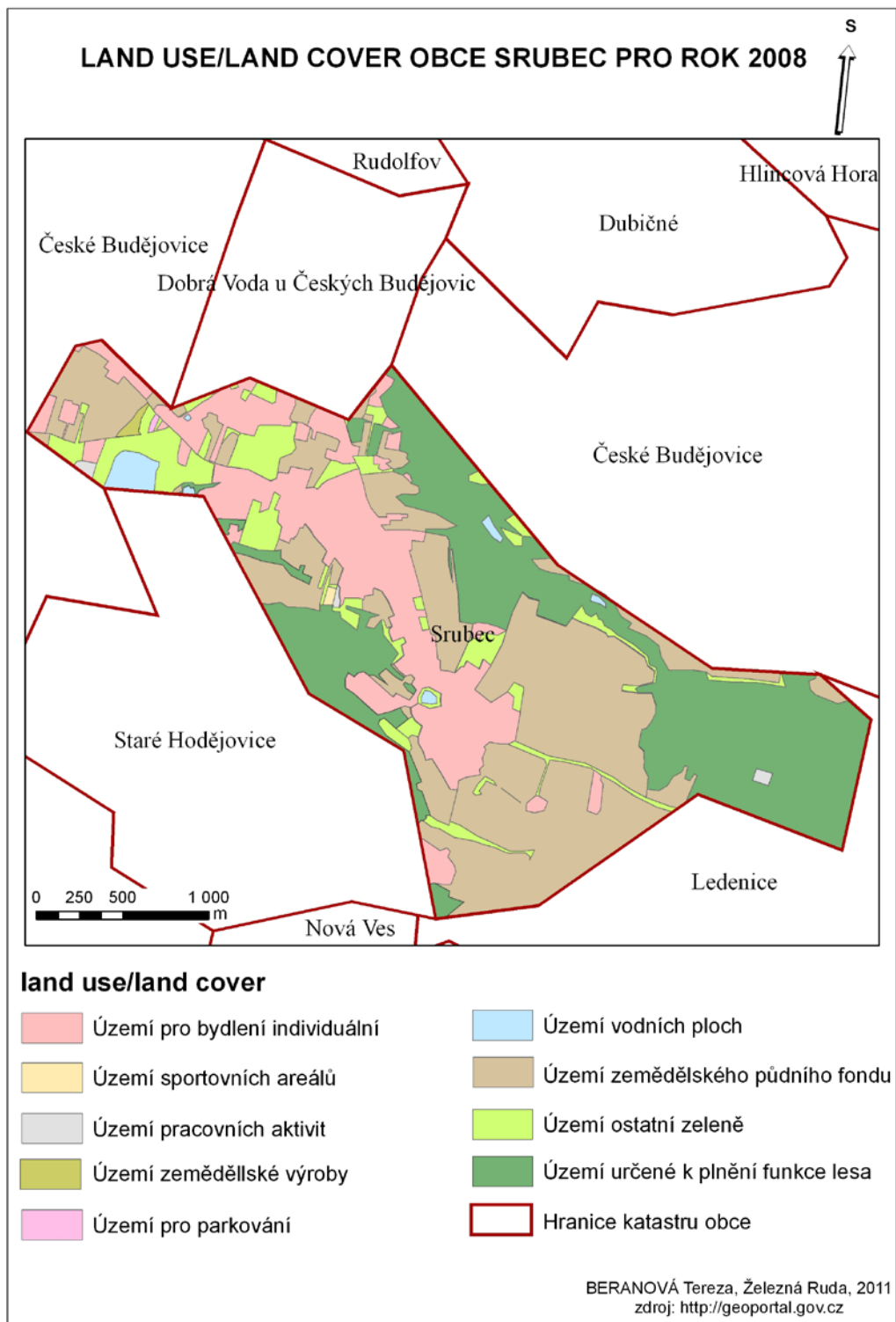
Obr. 16 Land use/land cover katastrálního území obce Včelná v roce 2008

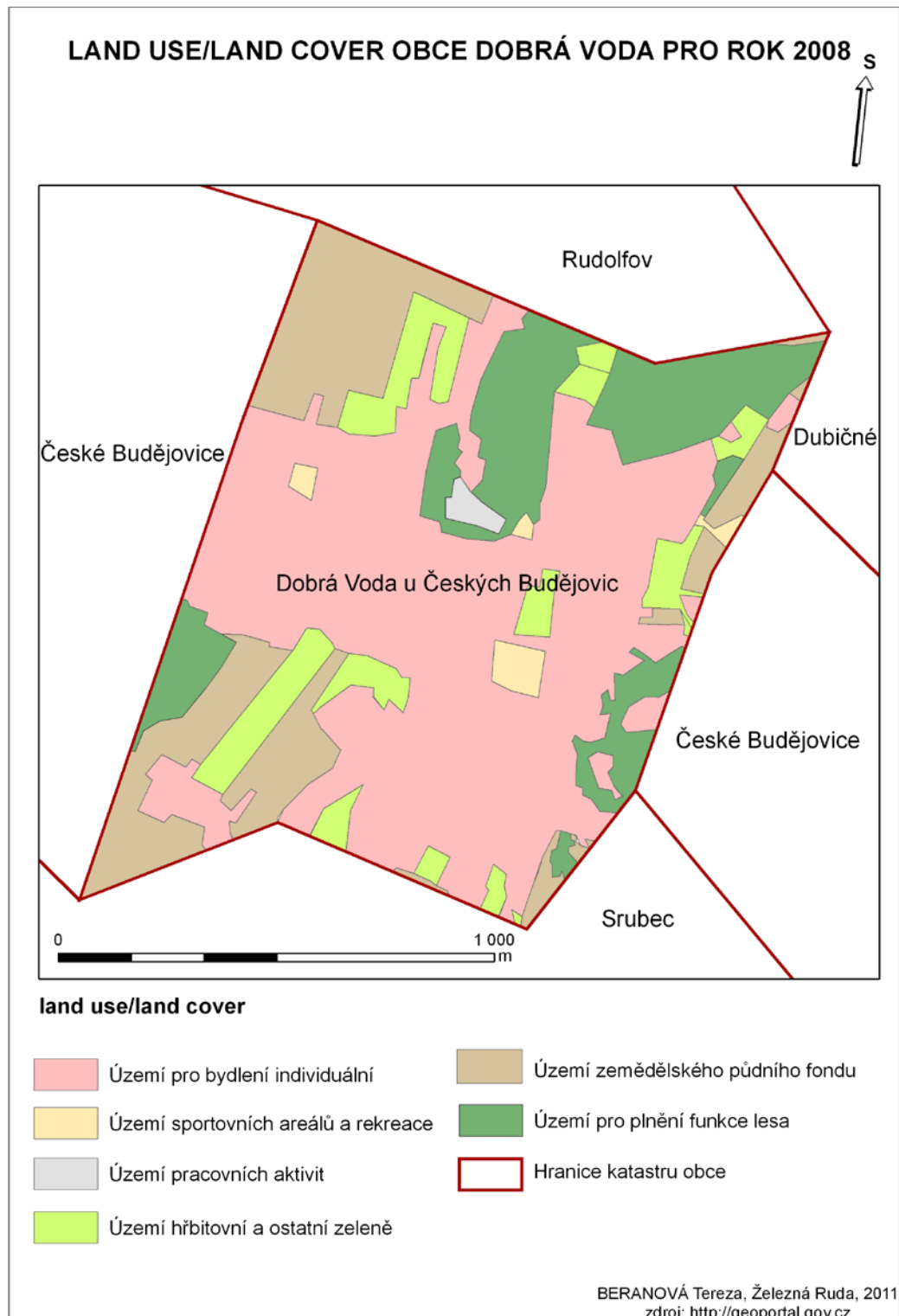
Obr. 17 Land use/land cover katastrálního území obce Roudné

Obr. 18 Land use/land cover katastrálního území obce Staré Hodějovice v roce 2008

Obr. 19 Land use/land cover katastrálního území obce Srubec v roce 2008

Obr. 20 Land use/land cover katastrálního území obce Dobrá Voda v roce 2008